

26/1997. (VII. 10.) MKM rendelet

a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról

A közoktatásról szóló - többször módosított - 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (1) bekezdésének *a*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) Két tanítási nyelvű iskola az az általános iskola, szakmunkásképző iskola, szakiskola (a továbbiakban szakmunkásképző iskola és szakiskola együtt: szakiskola), gimnázium, szakközépiskola (a továbbiakban valamennyi felsorolt iskola együtt: iskola), amelyben a nevelő- és oktatómunka a magyar nyelv mellett másik tannyelven (a továbbiakban: célnyelven) is folyik.

(2) A két tanítási nyelvű iskolák helyi tantervük elkészítésénél, illetve elfogadásánál figyelembe veszik a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet 1. számú mellékleteként kiadott kerettantervben, valamint az e rendelet *1. számú mellékleteként* kiadott Két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvében, továbbá az e rendelet *2. számú mellékletében* a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz kiadott óratervben és az e rendelet *3. számú mellékletében* a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz kiadott kerettantervben foglaltakat.

(3) A két tanítási nyelvű iskola helyi tanterve elkészítésekor a kötelező tanórai foglalkozások megtartásához rendelkezésre álló időkeretet a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz kiadott óratervben meghatározottak szerint kiegészíti a közoktatásról szóló törvény 52. §-ának (7) bekezdésében szabályozott időkeret terhére. Az iskola erről a felvételi tájékoztatóban, illetve beiratkozás előtt - a kerettantervről szóló rendelet 7. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint - köteles tájékoztatni a szülőket és a jelentkezőket.

(4)

2. § (1) A két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak között kell, hogy legyen legalább egy olyan pedagógus, akinek a célnyelv az anyanyelve.

(2) A két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a célnyelvet és a célnyelven tanított tantárgyakat - a helyi tantervben meghatározottak szerint - osztálybontásban szervezik.

3. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

 (2)

1. számú melléklet a 26/1997. (VII. 10.) MKM rendelethez

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve

Alapelvek

1. A két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a tanítás egyidejűleg két nyelven, magyarul és idegen nyelven (célnyelven) folyik. Célnyelv bármelyik idegen nyelv lehet.

2. A célnyelven tanított tantárgyak megválasztása az iskola jogköre. Kívánatos azonban, hogy elsősorban azokat a tantárgyakat válasszák, amelyek legjobban megfelelnek a tanulók életkori sajátosságainak.

3. A célnyelven tanított tantárgyakat, a tannyelvek idő- és tartalmi megoszlását az iskola a Két tanítási nyelvű iskolák kerettanterve alapján határozza meg helyi tantervében.

A két tanítási nyelvű iskolai nevelés-oktatás célja és feladata

1. A két tanítási nyelvű iskolai oktatás célja, hogy az anyanyelvi és idegen nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlessze, a tanulókat megtanítsa az idegen nyelven való tanulásra, az idegen nyelvű információk feldolgozására. A tanulók alkalmassá váljanak arra, hogy tanulmányaikat akár magyarul, akár idegen nyelven folytassák, illetve szakmájukat mind a két nyelven gyakorolják. Célja továbbá, hogy különböző kultúrák értékein keresztül nevelje a tanulókat türelemre, megértésre és nyitottságra; törekedjen pozitív én- és országkép kialakítására; értesse meg a nemzetközi kapcsolatok és együttműködés fontosságát.

2. A két tanítási nyelv alkalmazásával az intézményes idegennyelv-tanulás a természetes nyelvsajátításhoz közelít. Ezáltal elérhető, hogy az anyanyelv-tudás fejlesztése és a magyar kultúra megismerése mellett, a tanulók magas szintű idegennyelv-tudás és idegennyelv-tanulási képesség birtokába jussanak, tehetségük kibontakozhasson. Követelmény tehát, hogy legyenek képesek az idegen nyelven való gondolkodásra, az idegen nyelv használatára az információszerzésben, -közlésben és -alkalmazásban. A tanulók értsék meg az idegennyelv-tudás állandó gondozásának szükségességét, a mind kiegyensúlyozottabb kétnyelvűség elérése és megtartása érdekében.

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás formái

Közös rendelkezések

1. A két tanítási nyelvű oktatás az első-kilencedik évfolyamon kezdhető meg és felmenő rendszerben folyhat.
2. A két tanítási nyelvű iskolai oktatás formáját az iskolába felvett tanulók célnyelvi tudása, tudásszintje határozza meg.
3. A tanuló az iskolában - ha az irányelv eltérően nem rendelkezik - évfolyamonként legalább három tantárgyat célnyelven tanul.
4. A magyar nyelv és irodalom kivételével valamennyi tantárgy tanítható célnyelven.
5. A két tanítási nyelvű középiskolában legalább két évig célnyelven kell tanítani azokat a tantárgyakat, amelyekből célnyelven lehet érettségi vizsgát tenni.
6. A célnyelvi órák és a célnyelvű órák belső aránya változtatható, és az évfolyamok között mozgatható.
7. A két tanítási nyelvű iskolai oktatás megszervezhető célnyelvi előkészítést nem igénylő és célnyelvi előkészítést igénylő formában:
 - a) célnyelvi előkészítést nem igénylő két tanítási nyelvű iskolai oktatás lehet
 - a nyolcadik évfolyamig szervezett korai két tanítási nyelvű oktatás,
 - a kilencedik évfolyamtól kezdődő oktatás azok részére, akik a célnyelvből megfelelő tudással rendelkeznek;
 - b) célnyelvi előkészítéssel folyó két tanítási nyelvű oktatásban - középiskolai tanulmányaik során - azok készülnek fel, akik nem jutottak el a célnyelvtudás kívánatos szintjére.

A célnyelvi előkészítést nem igénylő két tanítási nyelvű iskolai oktatás

A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás

1. A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a célnyelv és célnyelven történő tanulás egyidejűleg kezdődik.
2. A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás az iskola pedagógiai programjában meghatározott évfolyamon kezdődik és legkésőbb a nyolcadik évfolyamon fejeződik be.
3. Az iskolának legalább három tantárgy célnyelven való tanulását kell lehetővé tenni. A célnyelv és a célnyelvű órák aránya a tanulók kötelező tanórájának harmincöt százalékánál ne legyen kevesebb, és ötven százalékánál ne legyen több.

A négy évfolyamos két tanítási nyelvű középiskolai oktatás

1. A célnyelvi előkészítést nem igénylő, négy évfolyamos két tanítási nyelvű középiskolai oktatás a kilencedik évfolyamon kezdődik és a tizenkettedik évfolyamon fejeződik be.
2. A tanulók a kilencedik évfolyamon megkezdik a tantárgyak célnyelvű tanulását. A kilencedik-tizedik évfolyamon a célnyelvre legalább heti hat órát kell fordítani. A célnyelv és a célnyelvű órák aránya a tanuló kötelező tanórájának legalább 35%-át kell, hogy kitegye.

A célnyelvi előkészítéssel folyó két tanítási nyelvű középiskolai oktatás

1. A célnyelvi előkészítéssel folyó két tanítási nyelvű oktatás célja, hogy azok számára is esélyt nyújtson a célnyelvtanulásra és a kétnyelvű tanulmányok megkezdésére, akik korábbi tanulmányaik során nem

sajátították el a célnyelvet megfelelő szinten. A célnyelvi előkészítéssel folyó két tanítási nyelvű oktatás a középiskolában öt vagy hat évfolyamon folyhat.

2. Öt évfolyamon folyik a két tanítási nyelvű oktatás a középiskolában, ha egy évfolyamos intenzív célnyelvi előkészítést szerveznek a kilencedik évfolyamon, és a középiskolai nevelés és oktatás a tizenharmadik évfolyamon fejeződik be. A tizedik évfolyamtól kezdődik a tantárgyak célnyelven történő tanítása. A célnyelv és a célnyelvű órák aránya a tanulók kötelező tanítási órájának legalább harmincöt százalékát kell, hogy kitegye.

3. Hat évfolyamon folyik a két tanítási nyelvű oktatás a gimnáziumban, ha két évfolyamos célnyelvi előkészítést szerveznek. A két évfolyamos célnyelvi előkészítéssel folyó gimnáziumi oktatás a hetedik évfolyammal kezdődik, és a tizenkettedik évfolyammal fejeződik be. A célnyelvi előkészítés a hetedik és a nyolcadik évfolyamon folyhat. A nyolcadik évfolyamon kerül sor a szaknyelvi előkészítés bevezetésére azokból a tantárgyakból, amelyeket a kilencedik évfolyamtól célnyelven tanulnak. A tantárgyak célnyelven történő tanulása legkésőbb a kilencedik évfolyamon kezdődik. A hat évfolyamos képzés a kilencedik évfolyamtól megegyezik az öt évfolyamos képzésnek tizedik évfolyamától folyó képzéssel.

A szakközépiskolákra és a szakiskolákra vonatkozó eltérő rendelkezések

1. A szakiskola kilencedik-tizedik évfolyamán a négy évfolyamos két tanítási nyelvű középiskolai oktatásra vonatkozó rendelkezések 2. pontja szerint lehet két tanítási nyelvű iskolai oktatást szervezni.

2. Ha a két tanítási nyelvű szakközépiskola célnyelven a szakmai vizsgára készít fel, az irányelvben foglaltakat azzal az eltéréssel alkalmazhatja, hogy a célnyelv és célnyelvű órák aránya a szakközépiskolai oktatás egészében kell hogy elérje a tanuló kötelező tanórai foglalkozásának legkevesebb harmincöt százalékát, és az iskola összes évfolyama átlagában legalább négy tantárgyat célnyelven kell tanítani. További követelmény, hogy az érettségit megelőző valamennyi évfolyamon legalább egy tantárgyat célnyelven kell tanítani.

3. Azokból a szakmai tantárgyakból, valamint a komplex vizsgatantárgy valamennyi eleméből az érettségit követő teljes képzési idő alatt célnyelven kell megszervezni az oktatást, amelyekből - az Országos Képzési Jegyzékben foglalt követelmények szerint - célnyelven szervezik meg a szakmai vizsgát.

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás tartalma

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás a Nemzeti alaptanterv, a kerettanterv és az érettségi vizsgatantárgyak követelményeit tartja irányadónak. Saját céljaiból fakadóan módosítja és kiegészíti az idegen nyelv (célnyelv) műveltségi területét, és bővebben ismerteti meg a célnyelv országainak kultúráját az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint. A középiskolában folyó két tanítási nyelvű iskolai oktatási program két idegen nyelv tanulását kell tartalmazza, amely közül az egyik a célnyelv.

Az idegen nyelv (célnyelv)

Az idegen nyelv műveltségi területen a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott követelmények szintjét meg kell emelni.

A célnyelvű országok civilizációja

1. A magyarországi két tanítási nyelvű iskolai oktatás többet vállal, mint két nyelv oktatását és két tanítási nyelv alkalmazását. Vállalja az irányelv alapelveinek megfelelő nevelést-oktatást is. A kitűzött célok szükségessé teszik, hogy a tanulók a célnyelv országaival jobban megismerkedjenek, értsék és növekvő empátiával fogadják azok másságát, táguljon világképük.

2. A „Célnyelvű országok civilizációja” témakör oktatása történhet önálló tantárgy keretében, több műveltségi területre lebontva, vagy az idegen nyelv oktatásba integráltnak.

3. A célnyelvű országok civilizációja műveltségi blokk a következőket tartalmazza:

- a) a célnyelv és a célnyelvű kultúra ismeretköréből
- célnyelvről szóló ismeretek,
 - célnyelv országai, célnyelv hazánkban és a világban,
 - célnyelvű országok történelme, földrajza,
 - célnyelvű országok kultúrája, különös tekintettel a célnyelvű irodalomra, ének-zenére, vizuális kultúrára és szokásokra;

b) a nyelv szerepe a személyiségfejlesztésben, a nyelvtudás fontossága témaköreiből:

- nyelvtanulás és az idegen nyelven tanulás tanulása,
- a kétnyelvű oktatás története és jelene,
- identitás,
- alapvető emberi és gyermeki jogok,
- nemzetközi iskolarendszerek, nemzetközi és európai vizsgák,
- nemzetközi szervezetek, intézményrendszerek, kapcsolatok,
- az európai integráció.

2. számú melléklet a 26/1997. (VII. 10.) MKM rendelethez

Óratervek a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz

Általános iskola

Éves óraszámok

Tantárgy/évfolyam	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	Összesen
Magyar nyelv és irodalom	259-296	259-296	277,5	277,5	148	148	148	148	1702-1786
Történelem és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	74	74	74	74	296
Célnyelv	185	185	185	185	185	185	185	185	1480
Matematika	148	148	148	148	148	111	111	111	1073
Informatika	-	-	-	-	-	-	37	37	74
Környezetismeret	37	37	74	74	-	-	-	-	222
Természetismeret	-	-	-	-	74	74	-	-	148
Fizika	-	-	-	-	-	-	55,5	55,5	111
Kémia	-	-	-	-	-	-	55,5	55,5	111
Biológia	-	-	-	-	-	-	55,5	55,5	111
Földünk és környezetünk	-	-	-	-	-	-	55,5	55,5	111
Ének-zene	37	37	55,5	55,5	37	55,5	37	37	351,5
Rajz és vizuális kultúra	37	37	55,5	55,5	55,5	55,5	55,5	55,5	407
Technika és életvitel	37	37	37	37	37	37	37	37	296
Testnevelés és sport	74	74	111	111	92,5	92,5	74	74	703
Osztályfőnöki	-	-	-	-	37	37	37	37	148
Tantervi modulok									
Tánc és dráma					18,5	18,5			37
Hon- és népismeret					18,5	18,5			37
Informatika					18,5			18,5	
Ember- és társadalomismeret, etika							37		37
Mozgóképf- és médiaismeret								37	37
Egészségtan						18,5		18,5	37
Kötött óraszám összesen	814	814	943,5	943,5	925	943,5	1054,5	1073	7511
Szabadon tervezhető	37-0	37-0	37	37	74	74	55,5	55,5	333-407
Kötelező óraszám	851	851	980,5	980,5	999	1017,5	1110	1128,5	7918

Négy évfolyamos gimnázium

Éves óraszám

Tantárgy	Éves óraszámok évfolyamonként			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	148	148	148	128
Történelem	74	74	111	96
Emberismeret és etika			37	
Célnyelv	333	185	185	128
Célnyelvi civilizáció*			74	64

2. idegen nyelv	111	111	111	111
Matematika	111	111	111	128
Informatika	74			
Bevezetés a filozófiába				32
Fizika	56	92	74	
Biológia		56	74	64
Kémia	74	74		
Földünk és környezetünk	74	74		
Ének-zene	37	37		
Rajz és vizuális kultúra	37	37		
Testnevelés és sport	74	74	74	64
Osztályfőnöki	37	37	37	32
Tantervi modulok				
Társadalomismeret	18	18	18	16
Tánc és dráma	18	18		
Mozgókép- és médiaismeret			18	16
Művészetek			37	32
(A konkrét tartalmat az iskola helyi tanterve határozhatja meg.)				
Kötött óraszám összesen	1276	1146	1109	911
Szabadon tervezhető		74	74	64
Kötelező óraszám	1276	1220	1183	975
Heti óraszám	34,5	33,0	32,0	30,5

Öt évfolyamos gimnázium

Tantárgy	Éves óraszám				
	Éves óraszámok évfolyamonként				
	9.	10.	11.	12.	13.
Magyar nyelv és irodalom	111	111	111	111	128
Történelem		74	74	111	96
Emberismeret és etika				32	
Célnyelv	666	185	185	148	128
Célnyelvi civilizáció*				74	64
2. idegen nyelv		148	148	148	
Matematika	74	111	111	111	128
Informatika	74				
Bevezetés a filozófiába					32
Fizika		74	74	74	
Biológia			74	74	64
Kémia		74	74		
Földünk és környezetünk		74	74		
Ének-zene	37	37			
Rajz és vizuális kultúra	37	37			
Testnevelés és sport	74	74	74	74	64
Osztályfőnöki	37	37	37	37	32
Tantervi modulok					
Társadalomismeret		18	18	18	16
Tánc és dráma	18	18			
Mozgókép- és médiaismeret				18	16
Művészetek			37	37	
(A konkrét tartalmat az iskola helyi tanterve határozhatja meg.)					
Kötött óraszám összesen	1128	1072	1091	1035	800
Szabadon tervezhető	37	111	111	148	160
Kötelező óraszám	1165	1183	1202	1183	960
Heti óraszám	31,5	32,0	32,5	32,0	30,0

Hat évfolyamos gimnázium

Tantárgy	Éves óraszám					
	Éves óraszámok évfolyamonként					
	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	148	148	148	148	148	128
Történelem	74	74	74	74	111	96
Emberismeret és etika						37
Célnyelv	222	185	185	185	148	128
Célnyelvi civilizáció*					74	64
2. idegen nyelv			111	111	111	96
Matematika	111	111	111	111	111	128
Informatika	37	37	37	37		
Bevezetés a filozófiába						32
Fizika	74	74	74	56	74	
Biológia	74	74	56	74	37	
Kémia	37	74	74	74		
Földünk és környezetünk	74	74	74	74		
Ének-zene	37	37	37	37		
Rajz és vizuális kultúra	37	37	37	37		
Testnevelés és sport	74	74	74	74	74	64
Osztályfőnöki	37	37	37	37	37	32
Tantervi modulok						
Társadalomismeret					37	32
Tánc és dráma			18	18		
Mozgókép- és médiaismeret					18	16
Művészetek					37	32
(A konkrét tartalmat az iskola helyi tanterve határozhatja meg.)						
Kötött óraszám összesen	1036	1036	1147	1147	1054	848
Szabadon tervezhető			37	37	148	192
Kötelező óraszám	1036	1036	1184	1184	1202	1040
Heti óraszám	28	28	32	32	32,5	32,5

Négy évfolyamos szakközépiskola

Tantárgy	Éves óraszám				
	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	Összesen
Magyar nyelv és irodalom	148	148	148	128	572
Történelem és állampolgári ismeretek	74	74	74	96	318
Társadalomismeret és etika	-	-	37	-	37
Célnyelv	222	222	185	160	789
Célnyelvi civilizáció			74	64	138
2. idegen nyelv	111	111	111	96	429
Ének-zene	37	37			74
Matematika	111	111	111	96	429
Fizika					
Kémia					
Biológia	259	259	74	64	656
Földünk és környezetünk					
Informatika					
Testnevelés és sport	74	74	74	64	286
Osztályfőnöki	37	37	37	32	143
Szakmai orientáció - szakmacsoportos alapozó oktatás	148	148	296	256	848
Kötött óraszám	1221	1221	1221	1056	4719
Szabadon tervezhető					
Kötelező óraszám					

Öt évfolyamos (nyelvi előkészítő+4) szakközépiskola

Éves óraszám

Tantárgy	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	Összesen
Magyar nyelv és irodalom	111	111	111	148	128	609
Történelem és állampolgári ismeretek	-	74	74	74	96	318
Társadalomismeret és etika	-	-	-	37	-	37
Cél nyelv	666	185	185	185	160	1381
Cél nyelvi civilizáció			74	64	138	
2. idegen nyelv	-	111	111	111	96	429
Ének-zene	-	37	37	-	-	74
Matematika	111	111	111	111	96	540
Fizika			3			
Kémia						
Biológia	-	259	259	74	64	656
Földünk és környezetünk						
Informatika						
Testnevelés és sport	74	74	74	74	64	360
Osztályfőnöki	37	37	37	37	32	180
Szakmai orientáció - szakmacsoportos alapozó oktatás	-	148	148	296	256	848
Kötött óraszám	999	1147	1147	1221	1056	5570
Szabadon tervezhető	111	74	74	0	-	259
Kötelező óraszám	1110	1221	1221	1221	1056	5829

3. számú melléklet a 26/1997. (VII. 10.) MKM rendelethez

CÉLNYELVI KERETTANTERVEK A KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ ISKOLAI OKTATÁSHOZ

ÁLTALÁNOS ISKOLA

Tartalomjegyzék

Bevezetés

A cél nyelv oktatása a két tanítási nyelvű általános iskolában

A két tanítási nyelvű oktatás célkitűzései és feladatai

Kapcsolat egyéb műveltségi területekkel

Közös követelmények

A cél nyelv kultúra

Általános fejlesztési követelmények

A tantárgy óraszám

Témakörök

Kommunikációs szándékok

Fogalomkörök - nyelvtan

Kulturális ismeretek

A továbbhaladás feltételei az 1-4. évfolyamon

Általános minimum követelmények a 4. évfolyam végére

A továbbhaladás feltételei az 5-6. évfolyamon

Általános minimum követelmények a 6. évfolyam végére

A továbbhaladás feltételei a 7-8. évfolyamon

Általános minimum követelmények a 8. évfolyam végére

Általános fejlesztési követelmények a 8. évfolyam végére

Bevezetés

A célnyelv oktatása a két tanítási nyelvű általános iskolában

Élő idegen nyelv tudása nélkül számunkra nem létezhet európaiság, s e nélkül gyakorlatilag kizárt, hogy az európai oktatási rendszerekbe bekapcsolódhassunk.

Világszerte keresik a hatékonyabb idegen nyelv elsajátításnak különböző lehetőségeit, s eljutottak azokhoz a „rejtett tartalékokhoz”, amelyek a gyermekkori nyelvi fogékonyságban, idegéletani, pszicholingvisztikai, szociolingvisztikai sajátosságokban rejlenek. Ezeknek a követelményeknek kiválóan megfelelnek az egyre jobban elterjedt két tanítási nyelvű iskolák, ahol a tanulók már néhány hónap elteltével képesek arra, hogy idegen nyelven is egyszerű mondatokkal kommunikáljanak. A 6-7. éves korosztály életkori sajátossága, hogy gátlás nélkül, játékos tevékenységeken keresztül sajátítja el az idegen nyelv alapjait, és szinte észrevétlenül jut meghatározott ismeretek birtokába. Az idegen nyelvi szoktatásban nagy szerepe van a motorikus és emocionális elemeknek, a tárgyakkal való manipulálásnak, a rajznak, az imitációs mozgásnak, az énekes és táncos játékoknak.

Éppen emiatt van nagy jelentősége a készségtárgyak, pl. ének-zene, rajz, technika és testnevelés idegen nyelven való oktatásának is.

A két tanítási nyelvű oktatás célkitűzései és feladatai

- Tudatosítsuk, hogy a tanulók anyanyelvükön kívül más nyelven is kommunikálhatnak, idegen nyelven is kifejezhetik magukat.
- Alakítsuk ki a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállásukat.
- Ösztönözzük a tanulókat az idegen nyelven való kommunikációra, s ehhez teremtsünk olyan légkört, amelyben önbizalmuk fokozatosan fejlődik.
- Fejlesszük kiemelten beszéd- és hallásértési készségüket életkoruknak és gondolkodási szintjüknek megfelelően.
- Érjük el, hogy tanulóink életkoruknak és egyéniségüknek megfelelően sajátítsák el az idegen nyelv tanulásának célravezető módszereit.
- Emeljük készségi szintre az idegen nyelv jellegzetes hangjainak kiejtését, mondatdallamának, ritmusának és hangsúlyozásának helyes használatát.
- Célunk, hogy életkori sajátosságuknak megfelelő témákban tudjanak írásban és szóban megnyilvánulni, véleményt nyilvánítani. Tudjanak beszélgetést kezdeményezni, folytatni, és az idegen nyelvet a hétköznapi kommunikációs helyzetekben használni.
- Bővítsük a világról alkotott elképzelésüket, alakítsuk ki bennük az Európához tartozás érzését. Ismertessük velük azt a tényt, hogy ma már Európában alapkövetelmény egy idegen nyelv kommunikációképes ismerete.
- Adjunk betekintést a célországok kultúrájába és civilizációjába, hogy ezek értékeinek megismerésével és megbecsülésével, azokat a saját kultúrájukkal összehasonlítva a magyar kultúrát is tágabb összefüggéseiben lássák. Alakítsuk ki bennük más népek és etnikumok, társadalmi csoportok elfogadását, tolerálását, és hívjuk fel figyelmüket a hasonlóságokra és különbségekre.
- Hangsúlyozzuk, hogy egy idegen nyelv tudása alapja lehet egy újabb elsajátításának, és eszköze más ismeretek szerzésének.
- Jelentsen számukra örömet az idegen nyelvű kommunikáció, információszerzés, olvasás.
- Fejlesszük önbizalmukat az idegen nyelvű kommunikáció terén, s ehhez biztosítsunk számukra olyan lehetőségeket, hogy a célnyelvet szóban (televízió, diákcseré) és írásban (olvasás, levelezés) használhassák és ezeken keresztül személyiségükben is gazdagodjanak.
- Célunk, hogy a tanulók a más műveltségi területeken szerzett készségeket és ismereteket alkalmazzák idegen nyelven, valamint az idegen nyelvi órákon szerzett ismereteiket más tantárgyak tanulása során.
- Fejlesszük kreativitásukat projektek készítése által is.
- A projekt a tanuló munkája, amelyet vizuális vagy auditív eszközök felhasználásával önállóan, párban vagy csoportban készít, s ebben kifejezésre juttatja egyéni elképzeléseit, kreativitását. A projekt lehet tabló, hangfelvétel, videofelvétel, kollázs, kérdőív és ennek feldolgozása, a tanuló által írt vers, prózai alkotás, feladatsor, rejtvény stb.
- Juttassuk a tanulókat a nyolcadik osztály végére középszintű nyelvtudáshoz.

Kapcsolat egyéb műveltségi területekkel

A tantárgy oktatási céljának meghatározásakor már szembe kell tenni, hogy igen szoros kapcsolatban áll egyéb műveltségi területekkel, felhasználja az iskolában az idegen nyelven megszerzett, de természetesen a magyar nyelven oktatott ismereteket is.

Anyanyelv és irodalom

Az anyanyelv és irodalom tanítása nemcsak az anyanyelvi kultúra oktatását szolgálja, hanem célja az irodalmi műveltség megalapozása is, melybe beletartozik a célnyelvi országok irodalma is. A tanulók biztatást kapnak arra, hogy ismerjenek meg minél több irodalmi alkotást könnyített feldolgozás formájában, vagy olvassák el azokat részben vagy egészben, eredetiben és magyar fordításban.

Amikor a tanulók a célországban élő emberek életmódjával, szokásaival és hagyományaival ismerkednek, szókincsük bővül. Tudatosabban alkalmazzák a különböző stílusokat is annak tudatában, hogy a társadalmi-kulturális környezet határozza meg az általuk kiválasztott nyelvi elemek értékét, pl. udvarias megszólítás, közvetlen stílus, durva kifejezések stb.

Ember és társadalom

Igen közvetlen a kapcsolat az idegen nyelv tantárgy és az ember és társadalom műveltségi terület között. A célország múltja, hagyományai és társadalmi rendszere, intézményeinek ismerete nélkül sokszor érthetetlenek bizonyos kifejezések, bizonyos szituációk, az egyes emberek közötti kapcsolat.

Nagy szerepe van az ember és társadalom műveltségi területnek abban is, hogy a tanulóknak erősíti a nemzeti és állampolgári tudatot, valamint a személyiség tiszteletét. Növeli megértésüket más népek kultúrájával szemben, toleranciára nevel, arra tanít, hogy a népek egymásra vannak utalva.

Ember és természet

E műveltségi terület szintén jól kapcsolható az idegen nyelv tantárgyhoz, hiszen a természetismeret annak fontos témája. A célországok és saját hazánk növény- és állatvilágának ismerete, valamint a természeti környezet bemutatása lényeges ahhoz, hogy az ott élő embereket jobban megismerjük és megértsük.

A tantárgy korszerű oktatása tartalmazza az egészséges életmódra nevelést is, ily módon ezen keresztül foglalkoznunk kell az emberek életmódjával és a szabadidő eltöltésével, fel kell hívni a figyelmet a környezeti ártalmakra, s az emberek felelősségére, segítenünk kell a környezetbarát szemlélet elsajátítását azáltal, hogy megismertetjük a tanulókkal más kultúrák pozitív példáit e téren.

Földünk és környezetünk

Az anyanyelvi országok népeinek megértéséhez mindenképpen szükséges ismerni azt a szűkebb és tágabb környezetet, annak természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, ahol lakói élnek. A célországok és hazánk földrajzi helyzete, felszíne, éghajlata, tájai, ipara, települései, népességének száma és összetétele stb. mind meghatározók ebben a tekintetben.

Az ember és természet műveltségi területnél már említett környezetvédelem témakör itt is kapcsolódási lehetőség.

Művészetek

A művészetek műveltségi terület alapja a nemzeti és egyetemes kultúra, így a célországok és a világ megismeréséhez feltétlenül hozzátartozik, ezen kívül saját hazánk hagyományairól és kiemelkedő alkotásairól is tudniuk kell a tanulóknak ahhoz, hogy azt másokkal megismertethessék.

Az ének-zene érzelmi hatása miatt jól közvetíti a nyelvet, miközben jelentős mértékben hordoz ismereteket az illető nép hagyományairól, ünnepeiről, örömeiről és bánatáról. Nagy segítség, hogy az első évfolyamokban ezt a tantárgyat a sok két tannyelvű osztályban idegen nyelven tanulják, és a használatban lévő nyelvi tankönyvek is szép számban tartalmaznak dalokat.

A rádió és televízió is sok mai témát feldolgozó dalt sugároz, ezek nagyon motiváló hatással vannak a fiatalokra, némelyik tankönyvszerző a tananyag részeként is alkalmazza azokat.

Az énekeken kívül felhasználhatók az oktatásban azok a mondókák és játékok is, amelyek ritmusosságukkal könnyebbé teszik a nyelvtanulást, de ezen kívül sokszor megértésükhöz a múlt és a hagyományok ismerete is szükséges.

Ha a vizuális kultúra oktatása szintén idegen nyelven történik, ennek részét képezi a célország képzőművészete is.

A magyar televízió és a nálunk forgalomba kerülő filmek, valamint a műholdas csatornák által közvetített adások szintén kitekintési lehetőséget adnak az adott kulturális területre, szinte észrevétlenül rengeteg információt szolgáltatnak célnyelvű országokról.

Közös követelmények

Hon- és népismeret

A nyelvi órák során a tanulók főleg a célországokról tanulnak, de közelebb kerülnek saját nemzeti kultúrájukhoz is, jobban megértik és megbecsülik az értékeket és hagyományokat. Más emberek viselkedésének és életmódjának megismerésével növekszik bennük a nemzeti önismeret, de megtanulják azt is, hogy milyen pozitív, megtartó ereje van a közösségnek.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

A nyelv segítségével a tanulók megismerhetik az egyetemes kultúra értékeit, ledőlhetnek a határok és a megértés korlátai. A nyelvtanulás nyitottá tesz, megértővé más nemzetek iránt. A tanulók információkat szerezhetnek az emberiség közös problémáiról, és pozitív mintákat is láthatnak azok megoldásaira.

Kommunikációs kultúra

Idegen nyelv ismeretében a világ szinte minden részében lehetővé válik a kommunikáció. A nyelv használatához hozzátartozik a szókincs és a nyelvi szerkezetek, valamint a metakommunikáció alapos ismerete, hogy segítségével a társadalmi érintkezés sikeresebb legyen, jobban megértsük az információkat, és mondanivalónkat mások számára érthetően fejezhessük ki.

Testi és lelki egészség

Az idegen nyelv tantárgy hazánk, a célországok lakóinak és más népek életmódjával is foglalkozik, így ez alkalmat ad a testi és lelki egészségre való nevelésre is. A tantárgy témái közt szerepel a szabadidő eltöltése, az egészséges életmód, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése és a fogyatékos emberek elfogadása és segítése.

Pozitív példák állításával mintát adhat a tanulóknak a krízishelyzetek megoldására, a család és a közösség segítő szerepére.

Tanulás

A nyelvtanulás nem pusztán egy szó- és kifejezéshalmaz elsajátítása, hanem egy idegen nyelven való gondolkodás. Általa fejlődik a tanuló személyisége, önálló gondolkodás, asszociációs készség és jó memória szükséges hozzá. A tanulás folyamatában a négy készség fejlesztésére különböző technikák alkalmazására is sor kerül, segíteni kell a nyelvtanulót abban, hogy megismerje önmagát, és egyéni nyelvtanulási módszereket alakítson ki. Ki kell alakítani a tanulóknak a tantárgyak idegen nyelven való tanulásának speciális tanulási módszereit is.

Fel kell ébreszteni a tanulóknak az önművelés igényét, lehetővé kell tenni számára az iskolai könyvtár aktív használatát, és buzdítani kell arra is, hogy egyéb forrásokat is igénybe vegyen.

A célnyelvi kultúra

Az idegen nyelv tanításának célja a gyakorlati nyelvi készségek elsajátításán kívül az, hogy lehetővé tegye egy másik kultúra sajátos értékeivel való megismerkedést is. Ily módon erősödjön bennük saját anyanyelvük és kultúrájuk, valamint növekedjen a mások iránti érdeklődés, türelem és megértés. Mivel a nyelvet azért oktatjuk, hogy kommunikálni tudjunk segítségével, a sikeres kommunikáció sok esetben annak függvénye, hogy mennyire ismerjük a célországot, hiszen egy-egy jelenség csak a háttér ismeretében válik érthetővé.

Ha idegen nyelvet tanítunk, akkor ez a nyelv szükségszerűen egy országhoz kapcsolódik, melynek ez anyanyelve. A nyelvtanulóknak tehát meg kell ismerkedniük az adott ország földrajzi adottságaival, történelmével, betekintést kell kapniuk az ország gazdasági és kulturális életébe, lakóinak mindennapjaiba, életformájába, szokásaiba és gondolkodásmódjába. Ízelítőt kell kapniuk a célországok kultúrájából és civilizációjából, sajátos értékeiből, tudniuk kell, hogy az általuk használt, kiválasztott nyelvi elemnek mi a kommunikatív értéke, mi udvarias, mi sértő, mi humoros, mit jelentenek az országban használatos kézmozdulatok, mi a helyes viselkedésmód.

A kultúrát mint tantárgyat nehéz oktatni, megtanulni sem lehet, de kifejleszthetjük tanítványainkban az igényt és érdeklődést a kultúra megismerése iránt. A célnyelvi és az anyanyelvi kultúra összehasonlításával egymás mélyebb megértéséhez is eljuthatnak a tanulók, ezáltal toleranciát fejleszthetünk ki bennük más emberekkel és kultúrájukkal szemben, ugyanakkor megtanulhatja azt is, hogy saját kultúrája más népekénél nem alávalóbb.

A célnyelv oktatásakor szembekerülünk azzal a problémával is, hogy mit tekintünk célországnak. Erre a kérdésre nem könnyű a felelet, hiszen például az angol és német nyelv esetében is több anyanyelvi országról beszélhetünk. A válasz csak az lehet, hogy igyekezzünk minél részletesebben bemutatni ezeket az

országokat. A célnyelvi kultúra nem választható el az idegen nyelv oktatásától, de javasoljuk, hogy különórán vagy külön tantárgyként történjen.

Általános fejlesztési követelmények

- Szerezzen ismereteket a világról, a célnyelvi országokról, azok intézményeiről, az ott élő emberekről, ezeket hasonlítsa össze Magyarországgal, és vonjon le következtetéseket.
- Ismerje meg a fent említett országok közösségeinek kultúráját, társadalmi szokásait, viselkedési formáit a mindennapi életben és az emberi kapcsolatokban.
- Alakuljon ki interkulturális tudatossága, személyes tapasztalat alapján is.
- Jusson interkulturális ismeretek birtokába (kezdeményezőkézség, kapcsolatépítés, -tartás, konfliktuskezelés).
- Fejlődjön személyisége sokirányúan a nyelvtanulás során (nyitottság, előítéletektől való szabadulás, önbizalom, kommunikációs igény, helyes értékrend, vállalkozó szellem, ambíció, érzelmi gazdagodás, önismeret).
- Fejlődjenek készségei az idegen nyelv tanulása során (figyelem, memória, feladatmegoldás, együttműködés, önálló tanulás, önismeret).
- Ismerje meg az idegen nyelv tanulásának különféle stratégiáit, tanulási technikáit, és válassza ki a számára legcélravezetőbbet.
- Emelkedjen egyre magasabb szintre kommunikációs készsége:
 - = nyelvi összetevők: lexikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai ismeretek
 - = szociolingvisztikai összetevők: társadalmi konvenciók a nyelvben
 - = pragmatikai összetevők: ismeretek és készségek, amelyek a nyelvi és nem nyelvi elemek használati értékére vonatkoznak.
- Vegyen részt projektek tervezésében, készítésében és bemutatásában.

A tantárgy óraszám

A tantárgy óraszám évfolyamonként heti 5 óra, évi 185 óra, melyben lehetőséget kell biztosítani a célnyelvi kultúra megismertetésére is.

A célnyelvi kultúra tananyaga beépíthető a célnyelvi órák anyagába, de javasoljuk külön tantárgyként való oktatását is.

Az órakeret felhasználásának tervezésekor a következő szempontokat vegyük figyelembe:

- alsó tagozaton az életkori sajátosságok miatt a tanult anyag gyakorlására és a folyamatos ismétlésre helyezzük a hangsúlyt,
- felső tagozaton nagyobb hangsúlyt kapjon a különböző készségek fejlesztése, valamint a tanult ismeretek rendszerezése és tudatosítása,
- 3. évfolyamtól kezdődően az éves órakeretbe épüljön be legalább 5 témazáró dolgozat.

A két tanítási nyelvű oktatás elengedhetetlen feltétele - amit az eddigi tapasztalatok is igazolnak - az idegen nyelv csoportbontásban való tanítása, mert a tantárgyi követelmények teljesítése csak így biztosított.

Témakörök

1. évfolyam

Az én világom: az én személyem, bemutatkozás (név, életkor, nemzetiség (célnyelvi és saját), hím/nőnem megkülönböztetése] köszönési formák.

Család: szűkebb családi kör (apa, anya, testvér, nagymama, nagypapa).

Környezetünk: iskola, lakás, legfontosabb tárgyak megnevezése (fontosabb bútorok, játékok, használati tárgyak), alapszínek, néhány tulajdonság, főbb irányok, számok: 1-10-ig, természeti környezet (néhány növény, állat megnevezése, időjárás).

Ünnepek: családi és hagyományos ünnepek.

Étkezés: néhány étel és ital megnevezése.

Testünk, testrészeink: főbb testrészek.

Öltözködés: fontosabb ruhadarabok.

Mindennapi életünk: a mindennapi élet cselekvései, utasítások, kérések a tanórán.

Mondókák, dalok, játékok, egyszerű mesék.

2. évfolyam

Az én világom: a napszak szerinti köszönés, az én személyem, bemutatkozás, bemutatás, ismerkedés, kapcsolatfelvétel személyesen és telefonon, egyszerű személyleírás, laccím. Mit szeretek, mit nem.

Család: tágabb család, barátok.

Környezetünk: lakóhely (falu, város, néhány jármű), főbb épületek, ház, lakás (szobák, berendezési tárgyak), színek bővítése.

Időjárás: évszakok.

Öltözködés: az évszakoknak megfelelő ruhadarabok.

Állatok világa: ház körül és vadon élő állatok megnevezése, egyszerű leírása.

Étkezés: alapvető zöldségek, gyümölcsök, élelmiszerek, ételek és italok, néhány konyhai eszköz, vásárlás, számok (0-20-ig).

Ünnepek: jókivánságok.

Mondókák, dalok, játékok, egyszerű mesék.

3. évfolyam

Az én világom: ismerkedés, üdvözlési formák, személyi adatok, külső-belső tulajdonságok.

Család: rokon kapcsolatok kifejezése, családfa, barátok.

Tágabb környezetünk: ház, lakás, berendezések és hozzá kapcsolódó tevékenységek, üzletek, épületek.

Természeti környezetünk: állatok, növények és élőhelyeik, házi kedvencek és gondozásuk.

Mindennapi életünk: napirend, hónapok, hét napjai, heti terv, idő, dátum kifejezése, szabadidő (hobby, sport).

Iskola: tanszerek, tantárgyak, órarend, taneszközök.

Vásárlás: árufajták, a célnyelvi ország pénzneme, a számok 100-ig.

Ünnepek.

Mondókák, dalok, játékok és mesék.

4. évfolyam

Tágabb környezetünk: országok, nemzetiségek, nyelvek, utazás, nyaralás.

Természeti környezet: állatok egyszerűbb jellemzése.

Étkezés: Étel- és italfajták, bevásárlás, főzés, egyszerű receptek, ízek, étkezés az étteremben, ételkínálás.

Mindennapi életünk: tárgyak leírása, szín, forma, anyag, méret. Mindennapi és szabadidős tevékenységek.

Család: foglalkozások, munkahelyek, egy család napirendje.

Életmód: egészség, leggyakoribb betegségek, panaszok.

Ünnepek.

Mondókák, dalok, játékok és mesék.

5. évfolyam

Az én világom: Személyi adatok, személyek külső és belső jellemzése, kedvenc és kevésbé kedvelt időtöltés. Szabadidős tevékenységek, időjárásnak megfelelő öltözködés a különböző évszakokban.

Emberi kapcsolatok: A család bemutatása, rokon kapcsolatok, *foglalkozások*. *Híres emberek*. Családi élet régen és ma. Családi ünnepek.

Szűkebb és tágabb környezetünk: A lakókörnyezet és lakás részletes leírása. Háztípusok, lakástípusok. Lakóhelyek városban és vidéken, hazánkban és külföldön. Házak és lakások régen és ma. *Nevezetességek* lakóhelyünkön és a *célországban*. Tájékozódás, útbaigazítás.

Mindennapi életünk: Részletes napirend, iskolai és iskolán kívüli tevékenységek, elfoglaltságok, családi munkamegosztás. Egészséges életmód. *Életmódbeli hasonlóságok és különbségek hazánkban és a célnyelvi országokban*. A szabadidő eltöltése.

Az iskola világa: Az iskola bemutatása. Új tantárgyak, egy nap az iskolában, *összehasonlítása a célnyelvi országgal*. Viselkedés az iskolában. *Iskolai programok*.

Természeti környezetünk: *Hazánk éghajlata, az évszakok, jellemzői Magyarországon és a világ más tájain*. Kedvenc évszakom.

Környezetvédelem: *Közvetlen környezetünk védelme, környezeti ártalmak. Felelősség a környezetünkért*.

6. évfolyam

Emberi kapcsolatok: Barátság, fiúk és lányok. A tanuló helye a családban. A múlt és a jelen családja, elképzelések a jövőről. Családi hagyományok. *A magyar és más országok ünnepeinek és családi hagyományainak összehasonlítása.*

Természeti környezetünk: *Erdők, vizek világa, tájak leírása, természeti és időjárási jelenségek, és hatásuk az emberek életére hazánkban és más országokban.*

Környezetvédelem: *A Föld veszélyeztetett és védett területei (pl. esőerdők, Nemzeti Parkok).*

Utazás: Utazási előkészületek, tervezés, jegyvétel, közlekedési eszközök és utazási módok, látóvalók, tájékozódás térkép és a helybéliel segítségével.

Vásárlás: Mindennapi bevásárlás. Különböző üzletfajták, árucikkek, jellegzetes árucikkek, *vásárlási szokások otthon és külföldön.* Pénzmenek, a fizetés módjai.

Öltözködés: Ruhadarabok és kiegészítők, az alkalomnak megfelelő öltözködés, divat, ruhavásárlás, anyagok, minták, öltözködési tanácsok. *Helyi öltözködési szokások, népviselet.*

Szabadidő, szórakozás: sportolás, sportágak, könyv, színház, film, zene, múzeum. Hobbik, kedvenc állatok gondozása.

7. évfolyam

Ember és társadalom: foglalkozások - szerepük a ma társadalmában, divatszakkák - hivatások, esélyek. Viselkedési és magatartási formák. Konfliktusok és kezelésük, személyek külső és belső jellemzése, *tolerancia és előítéletek nálunk és más országokban. Híres emberek, történelmi személyek.*

Tágabb környezetünk: *lakóhelyünk a Föld - az éghajlat, a növény- és állatvilág összefüggéseinek -, veszélyeztetett állatok és növények.*

Környezetvédelem: *környezeti kultúra a mindennapi életben, a modern élet hatása környezetünkre.*

Az iskola világa: az iskolarendszer és különböző iskolatípusok hazánkban és más országokban. *Az iskolai élet a célnyelvi országokban.* A jövő iskolája. A nyelvtanulás célja és jelentősége.

Egészség: az emberi test részletesebb leírása, testrészek és funkcióik. Egészséges és egészségtelen életmód, civilizációs betegségek. Orvosi vizsgálat, kezelés - betegségek, tünetek. Balesetek.

Étkezés: mindennapi étkezési szokásaink, vendéglátás, a modern konyha. Néhány magyar és *célnyelvi országbeli ételspecialitás receptje*, ünnepi ételek, éttermek.

Utazás: régen és most, *turizmus, az idegenforgalom jelentősége. Kedvelt kirándulóhelyek, néhány célországbeli látványosság.* Különböző utazási módok előnyei és hátrányai. Pénzváltás. Utazási dokumentumok. Híres utazók.

Szabadidő, szórakozás: aktív és passzív pihenési formák. Szabadidő tervezése. Baráti összejövetelek. *Más országokra jellemző különleges szabadidős tevékenységek.*

Versek, dalok, gyermekirodalom.

8. évfolyam

Ember és társadalom: emberek megfigyelése és megismerése, önismeret, önéletrajz, emberi érzések (barátság, szerelem), életsorsok.

Tágabb környezetünk: Magyarország Európában és a világban, *hazánk és néhány célnyelvi ország bemutatása - földrajzi és társadalmi viszonyok, életmód, hagyományok, sorsfordító történelmi események, jelképek, nemzeti ünnepek. Egy-egy nevezetes hazai és célországbeli város bemutatása.* Turistaként itthon és külföldön.

Környezetvédelem: energiatermelés, -felhasználás, alternatív energiaforrások. Káros környezeti hatások. Környezetszennyezés, aktualitások. Természeti katasztrófák a világban.

Az iskola és a munka világa: a pályaválasztás szempontjai, továbbtanulási tervek, lehetőségek, tanulási technikák és nehézségek, egyéni problémák. *Régi és új szakmák.*

Tudomány és technika: felfedezések és találmányok. Technika a mindennapokban. *Híres emberek a tudomány és technika területéről.*

Versek, zeneművek, célnyelvi irodalom, újságok, folyóiratok.

Kommunikációs szándékok

1. évfolyam

Köszönések; bemutatkozás.
 Jókívánságok.
 Dolgok azonosítása, megnevezése.
 Kérés, megköszönés; bocsánatkérés.
 Utasítás, felszólítás.

2. évfolyam

Köszönések; üdvözlések, megszólítás.
 Információkérés és -adás.
 Dolgok, emberek azonosítása, megnevezése.
 Emberek, helyek leírása.
 Tetszés - nem tetszés kifejezése.
 Utasítások, felszólítások bővebben.

3. évfolyam

Információ kérése és adása különböző szituációkban (vásárlás, iskola, szabadidő stb.).
 Dolgok, emberek azonosítása, megnevezése.
 Egyetértés, egyet nem értés kifejezése, vélemény kérése, kifejezése.
 Képesség, felszólítás, tiltás.
 Tetszés - nem tetszés kifejezése.
 Utasítások adása.
 Javaslattétel.
 Udvarias kérés kifejezése.

4. évfolyam

Emberek, helyek, állatok, folyamatok leírása.
 Emberek, dolgok összehasonlítása.
 Információ kérése és adása különböző szituációkban.
 További utasítások adása.
 Udvarias kérés.
 Segítség felajánlása, elfogadása, figyelemfelhívás.
 Javaslattétel, meghívás.
 Térbeli viszonyok: irányok, helyek, méretek, súly, úrtartalom egyszerű kifejezése.
 Helyeslés és rosszallás.
 Vélemény kérése, kifejezése.
 Tetszés - nem tetszés.
 Modalitás: akarat, kívánság, szándék.
 Képesség, szükségletek kifejezése.
 Megbocsátás, sajnálkozás, helyeslés.

5. évfolyam

Kérdés, információkérés, válaszadás, információadás.
 Személyek, állatok, tárgyak rövid jellemzése.
 Azonosságok és különbségek leírása.
 Események egyszerű leírása.
 Érdeklődés hogyanlét iránt, fizikai, lelkiállapot leírása.
 Utasítások követése és átadása.
 Képesség, engedély, szükségesség, tiltás kifejezése.
 Véleményadás és kérés.
 Udvarias kérés és megfelelő reagálás.
 Tudás, nem tudás kifejezése.
 Értés, nem értés kifejezése.
 Szándék, akarat, szükségesség kifejezése.

6. évfolyam

Szándék, akarat kinyilvánítása.
 Emberek és tárgyak részletesebb leírása.
 Bizonyosság és bizonytalanság egyszerű kifejezése.
 Engedély kérése, engedélyezés kifejezése, tiltás.
 Vélemény kérése és véleménynyilvánítás.
 Interjúadás és riportkészítés.
 Érdeklődés, javaslat.
 Következtetések.
 Események leírása, ok, okozat kifejezése.

7. évfolyam

Személyek külső és belső tulajdonságainak leírása, összehasonlítása.
 Események leírása az időbeli viszonyok érzékeltetésével.
 Tárgyak összefoglaló jellegű leírása (anyag, méret, forma, felület, eredet, használat).
 Javaslattétel.
 Cselekedetek indoklása.
 Érvelési szándékok kifejezése: véleménykérés, véleménynyilvánítás, egyetértés, ellenvetés.
 Tanácsadás.
 Kívánság kifejezése.
 Csodálkozás, meglepetés kifejezése.

8. évfolyam

Személyekkel, eseményekkel kapcsolatos állásfoglalás, indoklás.
 Események összefoglalása, cselekvéssorok elmondása.
 Tudakozódás, információkérés, reklamáció.
 Modalitás: óhajtás, feltételezés, következtetések levonása, lehetőség, valószínűség, valószínűtlenség egyszerű kifejezése.
 Érvelés a különböző kommunikációs helyzetekben, érvek felsorolása.
 Mások szavainak közvetítése.
 Beszélgetés jövőben bekövetkező eseményekről.
 Kötelezettségek kifejezése.

Fogalomkörök - nyelvtan

1. évfolyam

Az idegen nyelv hangjainak kiejtése, szó- és mondathangsúly, intonáció.
 Határozott és határozatlan névelők.
 Főnevek többes száma.
 Létezés kifejezése.
 Birtoklás kifejezése.
 Alapvető minőségi viszonyok.
 Alapvető térbeli viszonyok.
 Mennyiségi viszonyok kifejezése (számok 1-10-ig).
 Személyes névmások alanyesetű alakjai.
 Birtokos névmások (egy- és két személyben).
 Felszólító mód a megértés szintjén.
 Egyszerű állító és kérdő mondat.
 A kiegészítendő és eldöntendő kérdések szerkezete.
 A jelen idő a megértés szintjén.
 A legfontosabb kérdőszavak.

2. évfolyam

Helyes kiejtés, hangsúly és intonáció gyakorlása.
 Határozott és határozatlan névelők.
 Főnevek többes száma.
 Felszólító mód.
 A jelen idő alakjainak bővítése.
 Személyes és birtokos névmások.
 Fontosabb elöljárószók.
 Létezés kifejezése.
 Birtoklás kifejezése.
 Mennyiségi viszonyok kifejezése (számok 20-ig).
 Fontosabb kérdőszavak.
 Az egyszerű mondatok szórendje.
 Térbeli viszonyok kifejezése.

3. évfolyam

Jelen idő.
 Birtokviszony.
 Főnevek egyes és többes száma.
 Mennyiségi viszonyok (számok 21-100-ig), tőszámnevek, sorszámnevek.
 Egyes módbeli segédigék.
 Felszólító mód.
 Az ige infinitív alakja.
 Néhány elöljárószó.
 Kérdőszavak.
 Az ABC, a tanult szavak helyesírása.
 A tagadás kifejezése egyéb formában.
 Az egyszerű mondat szórendjei.

4. évfolyam

Igeidők és igealakok használata a különböző idegen nyelvek sajátosságainak figyelembevételével (Angol: jelen - folyamatos, egyszerű -, múlt - egyszerű -, jövő - will, going to. Német: igeragozás - a szabályos, rendhagyó és igekötős igék).

További módbeli segédigék.
 Létezés kifejezése.
 Melléknevek fokozása.
 Hasonlító mondatok melléknevekkel.
 Határozószók.
 Felszólító mód.
 Kérdőszavak.

5. évfolyam

Az eddig tanultak tudatosítása, rendszerezése, új fogalmak bevezetése jelen, múlt és jövő időben.
 A létige jelen, múlt és jövő időben, állító, kérdő és tagadó alakban, az összes számban és személyben és a létezés kifejezésének egyéb formái.
 A személyes névmások ragozása és elöljárószókkal való használata.
 A határozott és határozatlan névelők további használata.
 Mutató névmások különböző használatban.
 Az egyszerű mondat és a mellérendelő összetett mondatok egyszerűbb kötőszavakkal jelen és múlt időben. Az állítmány helye a mondatban. Kiegészítendő és eldöntendő kérdések. Rövid és teljes válaszok.
 Főnevek többes száma. Néhány rendhagyó többes számú főnév.
 A birtoklás és birtokviszony kifejezésének különböző nyelvtani formái.
 Időbeli viszonyok kifejezése - különböző igeidők használata jelen, múlt és jövő időben.

Néhány szabályos és rendhagyó ige.
 Gyakoriság kifejezése.
 Módbeli segédigék: képesség, engedély, szükségesség, tiltás.
 Néhány előjárószó.
 A legfontosabb kötőszók.
 Hangtani ismeretek, intonáció folyamatos bővítése.
 Minőség és mennyiség kifejezése.
 Térbeli viszonyok kifejezése, irányok, helyek, határozószók.

6. évfolyam

Az egyszerű múlt idő biztos használata szabályos és rendhagyó igékkel.
 Mennyiségi viszonyok árnyaltabb kifejezése, megszámlálható és megszámlálhatatlan mennyiségek.
 Mennyiségek összehasonlítása. További mennyiségi kifejezések, egységnyi mennyiségek.
 Az egyszerű jövő idő (képzése, jelentése, használata).
 A jövő idő kifejezésének különböző lehetőségei.
 A modalitás további formái.
 A melléknevek fokozása.
 A hasonlító mellékmondatok.
 További szabályos és rendhagyó igék.
 Újabb kérdőszók használata.
 A határozókkal bővített mondat szórendje.
 Gyakori hely-, idő- és módhatározók.
 Évszámok, dátumok helyes írásmódja és használata.
 Visszaható igék és névmások ragozása.
 A feltételezés egyszerű kifejezése.
 Névmások (személye, mutató, birtokos) használata.
 Hangtani ismeretek és intonáció további bővítése.
 A mellérendelő és alárendelő összetett mondat néhány fajtája, az egyes mondatrészek helye a mondatban.

7. évfolyam

Igeidők összefüggései, igeidő használat kontrasztív felismerése.
 Feltételes mód használata jelenben.
 Időviszonyok kifejezése igealakkal.
 Időbeli viszonyok: időpontok, időtartamok.
 Igék közvetett és közvetlen tárgygal.
 Igevonzatok.
 A műveltetés kifejezése segédigével.
 Mozgással kapcsolatos újabb prepozíciók.
 Páros kötőszók.
 Szenvedő szerkezet egyszerűbb kifejezései jelen, múlt, jövő időben.
 A minőségi viszonyok árnyaltabb kifejezései.
 Névmások (vonatkozó, általános és határozatlan).
 Logikai viszonyok kifejezése - idő, hely és módhatározás.

8. évfolyam

Feltételes mód használata múltban.
 Időbeli viszonyok: előidejűség, egyidejűség, utóidejűség. Kifejezése.
 A szenvedő szerkezet újabb igeidőkkel.
 A függő beszéd alapformái.
 A befejezett múlt idő képzése, használata.
 Néhány mértékhatározó és jelző.
 A jelzős szerkezetek.
 Óhajtás.
 Igenevek használata (főnévi, melléknévi, határozói).
 A modalitás kifejezése jelen, múlt és jövő időben.

Kulturális ismeretek

1-4. évfolyam

Metakommunikációs elemek: testbeszéd, kézjelek, üdvözlés.
 Mindennapi élet: üdvözlés, elköszönés, megszólítás.
 Célországok neve, nemzeti színei, ünnepei és az ezekhez tartozó hagyományok.
 Gyerekdalok, mondókák, kiszámolók, dalok, táncok, rövid mesék.
 A lakókörnyezet jellegzetes tárgyai.
 Étkezési szokások.
 Közlekedési eszközök.
 Iskolai szokások.
 Ruházkodás.
 Életmód, jellegzetes sport.
 Környezethez való viszony.

5-6. évfolyam

Mindennapi élet: ajándékozás, viselkedés vendégségben.
 A levelezés formai és tartalmi jellemzői.
 Mértékegységek.
 Felelősségteljes magatartás a közlekedésben.
 Üzletek, hivatalok, szolgáltató intézmények nyitva tartása.
 Fizetési módok és eszközök.
 Sportolás, egészséges életmód.
 Emberi magatartások, szokások (sorban állás, udvariasság, dohányzás, szemételés stb.).
 Jellegzetes lakóépületek.

7-8. évfolyam

Kedvenc háziállatok és a velük való bánásmód.
 Állatvédelem.
 Kötelességek és jogok.
 Babonák, legendák, közmondások, szólások.
 Híres személyek, legendás hősök, híres művészek (írók, költők, zeneszerzők, festők, tudósok és néhány fontosabb alkotás).
 Jelképek.
 Himnusz/nemzeti énekek.
 Népdalok.
 Táncok.
 Média (televízió, filmek, újságok, folyóiratok, magazinok, internet stb.).
 Földrajz (felszín, éghajlat, élővilág, gazdaság, közlekedés stb.).
 A nép eredete, meghatározó történelmi eseményei, lakosság, népesség, etnikai összetétel.
 A nyelv jellegzetességei (kialakulása, szókincs, dialektusok, helyesírási eltérések, rövidítések).
 Vallás (szekták - veszélyek).
 Politika (államforma, pártok, választás stb.).

A továbbhaladás feltételei az 1-4. évfolyamon

1. évfolyam

Szókincs: 150 aktív és 50 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

A tanuló értse meg és tudja követni a tanár egyszerű utasításait.

Értse meg a tananyaghoz kapcsolódó egyszerű nyelvi szerkezetű, a tanult lexikán túl nem lépő kérdéseket, közléseket, ha azok idegen nyelvű irodalmi kiejtéssel, élőbeszédben vagy hangszalagról hangzanak el.

Beszédkésztség

A tanuló tudjon köszönni, köszönést elfogadni idegen nyelven.

Tudjon az anyanyelvétől eltérő hangokat utánozni és megközelítően helyes hanglejtéssel, illetve intonációval szavakat, egyszerű mondatokat kimondani, 4-5 mondatos párbeszédet folytatni.

Tudjon gyermekverseket, kiszámolókat, mondókákat társaival, illetve önállóan elmondani, idegen nyelvű gyermekdalokat közösen vagy egyedül is énekelni.

Vegyen részt a tanult idegen nyelvű gyermekjátékokban, valamint az életükből vett szituációkban, manuális tevékenységekben idegen nyelven is.

Ebben az osztályban írni és olvasni még nem tanulnak. E két alapkészség kimunkálása a második osztályban kezdődik.

4. évfolyam

Szókincs: 300 aktív és 100 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

Legyen képes a tanuló hallott, a normális beszédtempónál kissé lassabban elhangzott, a tanult lexikán túl nem lépő mondatokat, néhány mondatos, egyszerű szöveget megérteni.

Legyen képes a hallott utasításoknak, felszólításoknak és információknak megfelelően reagálni.

Beszédkésztség

Tudjon begyakorolt, elsajátított szavakkal alkotott egyszerű mondatokat ismételni, illetve kimondani.

Tudjon a tanult témakörökben egyszerű kérdéseket feltenni, és ezekre válaszolni, reagálni.

Legyen képes a tanuló a tanult témakörökben 4-5 mondatos önálló gondolatközlésre.

Törekedjen a helyes hanglejtés, hangsúly és ritmus használatára.

Olvasásértési készség

Ismerjék fel és értsék meg a tanult szavakat és kifejezéseket, egyszerű mondatokat.

Tudjon a tanult témakörökben egyszerű utasításokra olvasás alapján reagálni.

Legyenek képesek rövidebb tanult szöveget helyes kiejtéssel, hanglejtéssel, hangsúllyal és helyes ritmusban felolvasni, és az ellenőrző kérdésekre választ adni.

Írásbeli készség

Tudjon ismert szavakból álló szöveget lemásolni, illetve tollbamondás után az ismert szavakat leírni.

Tudja az ismert szavak hiányzó betűit pótolni.

3. évfolyam

Szókincs: 400 aktív és 200 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

Értsék meg a tanult témákban a tanult nyelvtani jelenségek keretei között az élő nyelvnek megfelelő beszédtempóban folytatott rövid beszélgetést, ha az nem tartalmaz ismeretlen szavakat, és megfelel az idegen nyelv köznyelvi kiejtési normáinak.

Tudjanak a témákkal kapcsolatos egyszerű feladatokat megoldani (pl. hiányzó információk kitöltése, válaszadás egyszerű kérdésekre, igaz-hamis állítások eldöntése, utasítások követése).

Beszédkésztség

Alakuljon ki a helyes hangsúly, hanglejtés és hangképzés.

A tanulók legyenek képesek egy adott témakörön belül mások által kezdeményezett beszélgetésben részt venni, **tudjanak megválaszolni a tananyaggal, személyükkel és környezetükkel kapcsolatos** beszédhelyzetben feltett kérdéseket, illetve kérdések feltevésével kezdeményezzenek egyszerűbb beszélgetéseket.

Tudjanak a tanulók a témakörökben megismert szavakkal egyszerű mondatokat alkotni.

Legyen képes a tanuló a tárgyalt témakörökben 4-5 mondatos önálló gondolatközlésre és információadásra.

Memoriterként tanuljanak meg rövid szövegrészeket, párbeszédet, mondókákat, ismerjenek dalokat.

Olvásásértési készség

Tudjanak az olvasott szövegekkel kapcsolatban egyszerű feladatokat megoldani.

Legyenek képesek rövid szövegrészeket megérteni, alakuljon ki a néma olvasás és a szövegértés készsége is egy-egy rövidebb szövegrész kapcsán.

Tudjanak tanult szövegeket helyesen értelmezve felolvasni.

Írásbeli készség

Ismerjék az adott idegen nyelv magyartól eltérő betűinek és hangkapcsolatainak írásmódját.

Legyenek képesek ismert szavakat másolás vagy diktálás alapján helyesen leírni.

Tudjanak összekevert betűkből ismert szavakat alkotni, hiányos szavakat, illetve szöveget pótolni.

Tudjanak nyelvi modell alapján önállóan egyszerű szöveget megszerkeszteni.

4. évfolyam

Szókincs: 600 aktív és 300 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

Értse meg a tanuló az élőbeszédnek megfelelő tempójú idegen nyelvű óravezetést.

Fokozatosan értsék meg a tanár rövid, egyszerű célnyelvi szómagyarázatát, amennyiben az ismert nyelvi elemeket tartalmaz.

Értse meg a köznyelvi ejtési normának megfelelő anyanyelvi beszélőt is, ha annak beszéde a szokott beszédtempónál valamivel lassúbb és a globális értést gátló mértékben ismeretlen lexikát és nyelvtant nem tartalmaz. Értse meg a gépi hangot is, ha az a fenti kritériumoknak megfelel.

Legyen képes a tanuló az ilyen hallott szövegekben a szövegösszefüggés felismerésére, a hallott történet főbb mozzanatainak követésére és felidézésére. **Találják meg a tanulók a hallott szövegben a számukra fontos információt.**

Legyenek képesek megoldani hallott szöveghez kapcsolódó feladatokat.

Beszédképesség

Szöbeli megnyilatkozásait megközelítően helyes kiejtéssel tegye.

Tudjon a beszélgetés során udvariasan hozzászólni, véleményt alkotni.

Ismerje a formális szóbeli érintkezés életkorának megfelelő formáit.

A tanulók idegen nyelven röviden foglaljanak össze ismert szövegeket.

Életszerű szituációkban folytassanak egyszerű párbeszédet.

Tudjanak a tanult anyaggal kapcsolatban információt kérni és adni, tárgyakat, jelenségeket egyszerűen leírni, tudjanak ismert témakörökhöz tartozó képekről néhány összefüggő mondatot, történetet, mesét alkotni, elmondani.

Az idegen nyelvi memória fejlesztése céljából tanuljanak meg rövidebb nyelvi egységeket is.

Legyen képes beszédszándékát és véleményét a tanult témakörökben megfelelő nyelvi eszközökkel kifejezni.

Olvásásértési készség

Olvassanak fel a tanulók ismert szövegeket helyes kiejtéssel.

Legyenek képesek az ismert szövegek lényegét kiemelni vagy összegezni, illetve a kért információkat a szövegben megkeresni.

Ismerkedjen meg a tanuló a korának megfelelő egy- és kétnyelvű szótár használatával.

Fokozatosan ismerkedjenek meg egyszerűbb autentikus szövegekkel.

Írásbeli készség

Legyenek képesek ismert szavakból álló, ismert nyelvtani jelenségekre épülő szövegeket tollbamondás után leírni.

Tudjanak feldolgozott szövegekhez egyszerű kérdéseket feltenni, és feltett kérdésekre írásban válaszolni.

Tudjanak írni meghívót, üdvözlőkártyát, egyszerű levelet megfogalmazni, **ismerjék ezek formai szabályait.**

Legyenek képesek rövid irányított fogalmazást írni.

Általános minimum követelmények a 4. évfolyam végére

A nyelvhasználat szintje (megegyezik az Európai Tanács által kiadott ajánlás A 1 szintjével).

Tartalom	Nyelvhelyesség	Folyamatosság	Interakció	Koherencia
Rendelkezik a legalapvetőbb szókincssel, melyek személyes élményekhez kapcsolódnak, és a mindennapi konkrét szituációkra vonatkoznak.	Alapvető, egyszerű, begyakorolt mondatmodelleket, nyelvtani szerkezeteket tud használni.	Főleg rövid, előre begyakorolt mintamondatok alapján fejezi ki gondolatait, rövid szüneteket tartva, hogy megkeresse a megfelelő kifejezéseket, kiejtse a kevésbé ismert szavakat, és visszakapcsolódjon a kommunikációba.	Képes személyes jellegű kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész. A kommunikációban gyakori az ismétlés, az újrafogalmazás és a javítás.	Szavakat, kifejezéseket és egyszerű mondatokat összekapcsol.

A továbbhaladás feltételei az 5-6. évfolyamon

5. évfolyam

Szókincs: 800 aktív és 400 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

A tanuló értse meg és kövesse a tanár utasításait. Alakuljon ki a közös csoportnyelv.

Ismerje fel és értse meg új szövegkörnyezetben is a tanult szavakat, kifejezéseket.

Legyen képes hosszabb szövegből, amelyben néhány, a megértést nem akadályozó ismeretlen szó is van, kiszűrni a fontos információkat megadott megfigyelési szempontok alapján.

Értsen meg rövid, összefüggő szöveget a tanult témákban.

Beszédkésztség

A tanulók kiejtésében ne legyenek megértést akadályozó hibák.

Tudja az adott idegen nyelv hangjait helyesen képezni, kiejteni, **a tanult szavakat helyes kiejtéssel és hangsúllyal használni.**

Törekedjen a különböző mondattípusokat helyes intonációval mondani.

Közelítsen az anyanyelvi beszélő beszédritmusához.

Nem verbális eszközökkel (gesztusokkal, mimikával) is kísérje mondandóját.

Tudjon válaszolni a tanult témákkal kapcsolatban eldöntendő és kiegészítendő kérdésekre.

Legyenek képesek párbeszédekben szerepeket eljátszani, a mintadialógust a korábban tanult nyelvi elemekkel variálni.

Beszédükben helyesen alkalmazzák a tanult nyelvi fordulatokat, kifejezéseket.

Memorizáljon és adjon elő közösen feldolgozott rövid szövegeket, párbeszédet, verseket, dalokat.

Legyen képes a tanult nyelvi elemek alapján elvárható szinten

- képeket leírni,

- képek alapján rövid történeteket elmondani,

- személyeket, állatokat, tárgyakat röviden jellemezni,

- információt, tájékoztatást kérni és adni,

- a tanult témakörökben véleményt nyilvánítani, és azt megindokolni.

Tudjon önállóan, összefüggően, mintaszöveg alapján beszélni a tanult témákban, a gyakorolt szövegtípusokban.

Olvasásértési készség

Ismerje a különböző szövegtípusok jellemzőit.

Legyenek képesek a tankönyv, a munkafüzet és a feladatlapok néma értő olvasására, az utasítások megértésére.

Ismerjen meg egy-egy, az életkorának megfelelő tartalmat hordozó és ezen a nyelvi szinten íródott rövidebb autentikus vagy adaptált olvasmányt.

Legyen képes tanári bemutatás vagy magnóról való meghallgatás után ismert szavakat tartalmazó szöveget hangosan, helyes kiejtéssel és intonációval érthetően felolvasni.

Legyen képes a szöveg lényegére, általános vagy speciális információkra irányuló olvasásra.

Ismerje fel az egyszerűbb összetartozó lexikai egységeket.

Gyakorolja a nyelvi szintjének megfelelő szótárak használatát.

Írásbeli készség

Legyen képes a tanuló a tanult szókinccset és nyelvi szerkezeteket tartalmazó szövegek diktálás utáni leírására.

Tudjon ismert hallott vagy olvasott szöveg alapján kérdésekre írásban egyszerű választ adni.

Tudja az egyszerű mondat szórendjét alkalmazni és egyszerű mondatokat logikai kapcsolatok alapján, egybefűzni.

Tudjon egyszerű mondatokat hiányzó szavakkal kiegészíteni.

Tudjon egyszerű eseménysort önállóan leírni.

Tudjon minta, illetve megadott szempontok alapján különböző típusú rövid, egyszerűbb szövegeket írni.

6. évfolyam

Szókincs: 1000 aktív és 500 passzív lexikai egység.

Beszédértés

A tanuló értse meg és hajtsa végre a bonyolultabb utasításokat.

Értsen meg összefüggő, a témákkal kapcsolatos, kevés ismeretlen nyelvi elemet tartalmazó nyelvi szöveget, tudja azt összefoglalni, lényegét kiemelni.

Tudja megoldani a szöveggel kapcsolatos feladatokat.

Tudja megállapítani a beszélő szándékát, érzelmeit az intonációból.

Értsék a korosztályuknak megfelelő tartalmú szöveget globálisan, valamint fejlesszék ki a szelektív hallás utáni értés technikáját autentikus hanganyagok segítségével.

Beszéd-készség

Tudja a tanuló a tanult memorizált anyagot pontos kiejtéssel, hangsúllyal, intonációval és megfelelő beszédsebességgel elmondani.

Tudjon embereket, tárgyakat és helyeket egyszerűen jellemezni, képeket leírni.

Minta alapján legyen képes rövid leírást adni, tudjon elmondani egyszerűen, de összefüggően eseménysort, tudjon beszélni a mindennapi életben vele, családjával és társaival történekről, tudjon hasonlóságot és különbséget megállapítani.

Legyen képes megjegyzéseket fűzni a látott vagy hallott eseményekhez, olvasott szöveghez.

A tanult szókinccset és struktúrák felhasználásával életszerű helyzetekben tudjon kérdezni, válaszolni, útbaigazítani, információt kérni és adni.

Legyen képes mintapárbeszédet más szituációkra kreatívan átalakítani.

Megértési problémáihoz tudjon segítséget, engedélyt, beleegyezést kérni.

Tudjon memoriterekkel elmondani, előadni.

Értesse meg magát számára ismeretlen, anyanyelvi személlyel.

Tudja alkalmazni a tanult udvariassági, társalgási fordulatokat.

Olvásásértési készség

Tudjanak érthetően, jó intonációval, jó ritmusban szöveget felolvasni.

Legyenek képesek az olvasott szöveggel kapcsolatos egyszerű feladatokat megoldani.

Legyen képes az olvasott szöveg lényeges információit az elvárható nyelvi szinten néhány mondatban idegen nyelven is összefoglalni.

Gyakorolja továbbra is az egy- és kétnyelvű szótárak használatát.

Ismerkedjen meg a különféle szövegtípusokkal, és legyen képes ezeket felhasználni a mindennapi életben is (pl. étlap, recept, utcai feliratok, hirdetések stb.).

Tudják a tanulók az egyes ismeretlen szövegrészek jelentését a szövegösszefüggésekből kikövetkeztetni.

Ismerjék fel a tanult nyelvi elemeket, szerkezeteket ismeretlen szövegben.
Próbálkozzanak minél több autentikus szöveg olvasásával és megértésével.

Írásbeli készség

Tudjanak jó helyesírással tollbamondás után ismert nyelvtani elemekből és szókincsből álló szöveget leírni.

Tudjanak nyelvi modell alapján önállóan egyszerűbb eseménysort (az idő érzékeltetésével), valamint folyamatokat leírni, több mondatból álló különböző típusú hosszabb (100-120 szóból álló) szöveget alkotni (pl. párbeszéd, leírás, elbeszélés stb.).

Minta alapján tudjanak különböző szövegtípusokat írni (pl. hirdetés, meghívó, kérdőívek, üzenet stb.).

Tudjanak képeslapot, rövid baráti levelet fogalmazni figyelembe véve a formai sajátosságokat.

Próbálkozzon különböző szövegtípusok írása során megfelelő stiláris eszközöket alkalmazni.

Legyen képes álláspontját írásban is közölni.

Általános minimum követelmények a 6. évfolyam végére

A nyelvhasználat szintje (megegyezik az Európai Tanács által kiadott ajánlás A 2 szintjével).

Tartalom	Nyelvhelyesség	Folyamatosság	Interakció	Koherencia
Alapvető mintamondatokat használ begyakorolt szavakkal és kifejezésekkel, néhány szóval, kevés információval, egyszerű mindennapi szituációban.	Helyesen használ egyszerű szerkezeteket, de még rendszeresen elkövethet alapvető hibákat.	Megérteti magát rövid mondatokkal, tarthat szünetet, hogy újrakezdje és újrafogalmazza gondolatait.	Egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud rövidkommunikálni. Számára ismeretlen helyzetekben még bizonytalan lehet, sok mindent megért, de még nem mindig képes a beszélgetésbe aktív módon bekapcsolódni.	Képes gondolatait összefűzni, és ezáltal a dolgokhoz való viszonyulását kifejezni.

A továbbhaladás feltételei a 7-8. évfolyamon

7. évfolyam

Szókincs: 1300 aktív és 700 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

Legyenek képesek átlagos beszédtempójú, irodalmi kiejtéssel elmondott, köznapi témájú közlés lényeges információinak megértésére, a szöveg összefüggéseinek felismerésére, a szöveg alapján kérdések megválaszolására, vázlatkészítésre.

Pontosan érzékeljék a beszélők érzelmeit, a témához és egymáshoz fűződő kapcsolatait.

Értsék meg a tanár a tananyaggal vagy a mindennapi élettel kapcsolatos idegen nyelvű magyarázatát, ha az ismert nyelvi elemekre épül.

Tudja kiemelni ismert témájú autentikus hanganyagból a lényegét, találja meg a számára fontos információt és az esetleg ismeretlen nyelvi elemek jelentését a szövegösszefüggésből.

Beszédkésztség

Kiejtésében ne legyenek értést akadályozó hibák.

Legyenek képesek a tanult nyelvi elemek alapján elvárható szinten képek, képsorok leírására, a képekhez kapcsolódó gondolataik kifejezésére röviden, vázlat alapján történet elmondására, interjú készítésére.

Tudjanak személyeket, tárgyakat, eseményeket leírni és összehasonlítani, beszélgetést kezdeményezni, véleményt, érzéseket kifejezni.

Tudjanak szerepjátékban, életszerű helyzetekben kezdeményezni, és váratlan fordulatokra reagálni.

A tanulók megfelelő előkészítés után tudjanak összefoglalót és beszámolót, ismertetőt, kiselőadást tartani megadott témakörben.

Tanuljanak meg verseket, rövid prózai szövegeket, a memorizált nyelvi egységeket használják kreatívan más beszédhelyzetekben.

Tudjanak külföldi (az adott célnyelvet beszélő) partnerrel is beszélgetést folytatni, önmagukról, szűkebb és tágabb környezetükről.

Ismerjék a célnyelvi országok metakommunikációs kifejező eszközeit.

Olvasásértési készség

Tudjanak kifejezően felolvasni olyan szöveget, amelyet tanárral vagy hanganyagok segítségével gyakoroltak.

Tudjanak az adott szövegben tájékozódni, a szöveg lényeges információit megérteni és azt szóban vagy írásban röviden visszaadni.

Dolgozzanak fel ismeretlen szöveget önállóan - esetleg házi olvasmányként - egyszerűbb szempontok szerint.

Értsék meg globálisan a hosszabb olvasmányok és szövegek tartalmát, tudják azok szerkezetét áttekinteni.

Adott témához tudjanak önállóan ismeretanyagot gyűjteni.

Írásbeli készség

Legyen képes a tanuló összetett mondatok alkalmazásával is 120-150 szavas összefüggő fogalmazás, tartalmi összefoglalás, képleírás készítésére, s tudja ezekben véleményét kifejteni.

Legyen képes megadott szempontok alapján jegyzeteket készíteni, érveket és ellenérveket gyűjteni.

Ismert szöveg alapján készítsen vázlatot.

Tudjon a levél formai sajátosságait betartva, megadott tartalmi szempontok alapján magánlevelet írni.

Gyakorolja a legalapvetőbb szövegtípusok írását.

8. évfolyam

Szókincs: 1600 aktív és 800 passzív lexikai egység.

Beszédértési készség

Értse meg a tanár hosszabb, összetettebb magyarázatát, könnyen észreveszi a témaváltást, ha az nem túl hirtelen történik.

Értse meg a beszédből a lényeges információkat.

Szűrje ki a rádióban és a televízióban az őt érdeklő műsorokból a számára fontos információkat, amelyek saját érdeklődési körének megfelelnek.

Tudja követni mások társalgását, és tudjon bekapcsolódni.

Értse meg a folyamatos, kevésbé személyes témáról szóló beszédet, és tudjon magyarázatot kérni, ha nem ért valamit.

Beszédképesség

Törekedjen helyes intonációra, a nyelvhelyességi szabályok betartására, tegye beszédét színesebbé a megismert szófordulatok segítségével.

Vegyen részt előzetes felkészülés nélkül hozzá közelálló témában folytatott beszélgetésben.

Legyen képes önállóan, megfelelő előkészítés után beszámolót, ismertetőt, kiselőadást tartani.

Igyekezzen magyarázat, definíció segítségével megoldani kommunikációs nehézségeit.

Tudja álláspontját kifejteni, ellenvéleményét és egyet nem értését udvariasan kifejezni, indokolni.

Tudjon külföldi partnerrel is általános és aktuális témakörökben beszélgetést folytatni.

Tudjon a külföldi utazás során előforduló gyakori nyelvi helyzetekben bátran megnyilvánulni.

Tudjon néhány verset vagy rövid prózai szöveget kifejezően előadni.

Olvasásértési készség

Értsen meg sok új információt tartalmazó, nyelvileg összetettebb szöveget.

Tudjon következtetni az ismeretlen elemekre a szövegösszefüggésből.

Értsen meg az életkorának megfelelő általános tájékozottságot feltételező idegen nyelvű újságcikket, ismeretterjesztő szöveget, reklámot, használati utasítást, történetet egy és kétnyelvű szótár segítségével. Legyen képes ilyen szövegekkel kapcsolatos kérdések megválaszolására, táblázatok kitöltésére.

Alakítson ki önálló olvasási stratégiákat és olvasson változatos műfajban és témakörben idegen nyelven is, valamint ébredjen fel erre való igénye.

Írásbeli készség

Legyen képes általános témákban, különböző műfajokban 150-200 szavas irányított fogalmazást írni, melynek logikai menete világos. Legyen képes mondandóját változatos kifejezésekkel, mondatszerkezetekkel, megfelelő központozással, tagolással és helyesírással a témának megfelelő stílusban megfogalmazni.

Legyen képes egyszerű hivatalos levél írására néhány fontos témában (pl. információkérés, reklamáció, kérvény stb.).

Tudjon önéletrajzot írni.

Legyen képes saját véleményét egyszerűen megfogalmazni, és álláspontját indokolni.

Általános minimum követelmények a 8. évfolyam végére

A nyelvhasználat szintje (megegyezik az Európai Tanács által kiadott ajánlás B1 szintjével).

Tartalom	Nyelvhelyesség	Folyamatosság	Interakció	Koherencia
Elégéséges nyelvismerettel és elegendő szókinccsel rendelkezik ahhoz, hogy kifejezze magát olyan témákban mint család, hobbi, érdeklődési kör, munka, utazás és mindennapi események, de megszólalásaiban még lehet bizonytalan.	Meglehető pontossággal, rutinosan alkalmazza a gyakran használt kifejezéseket és mondatszerkezeteket kiszámítható helyzetekben.	Egyszerű folyamatos szöveget tud alkotni ismert vagy érdeklődési körébe tartozó témákban. Még tarthat rövidebb szüneteket, hogy megtalálja a megfelelő szavakat, kifejezéseket, fordulatokat, és kijavítsa magát.	Képes kezdeményezni, fenntartani és befejezni egyszerű beszélgetést olyan témákban, amelyek számára ismerősek vagy érdeklődési körébe beletartoznak. Képes elismételni olyan információkat, melyek segítik a kölcsönös megértést.	Össze tudja kapcsolni gondolatait, leírja a különböző eseményeket, vázlatosan meg tudja indokolni álláspontját, terveit.

*Általános fejlesztési követelmények a 8. évfolyam végére**Beszéd-készség*

Kezdeményezzen a tanuló idegen nyelven beszélgetést, vagy kapcsolódjon be abba.

Összefüggő mondatokkal mondja el tapasztalatait, élményeit. Beszéljen álmairól, céljairól, reményeiről, és számoljon be eseményekről.

Magyarázza vagy indokolja véleményét, érzelmeit, szándékait.

Legyen képes idegen nyelven és idegen nyelvi környezetben is, mindennapi és váratlan helyzetekben megfelelően reagálni.

Beszédértési készség

Értse meg a lényeges pontokat, számára szükséges információkat különféle helyzetekben az elhangzott beszédből és média által közvetített műsorokból.

Olvasásértési készség

Értsen meg általános, tanulmányaihoz szükséges és érdeklődésének megfelelő összefüggő szöveget, hivatalos és személyes közleményt.

Legyen képes egyszerűbb eredeti, illetve autentikus, szövegek befogadására (mese, vers, irodalmi szövegrészlet, novella, újságcikk, hirdetés stb.).

Nyelvi képességeinek fejlődésével legyen igénye a rendszeres olvasásra idegen nyelven is.

Írásbeli készség

Legyen képes egyszerű, összefüggő szöveget írni hétköznapi és személyes életét érintő témákban.

A formai sajátosságok figyelembevételével írjon egyszerű levelet.

NÉGY, ÖT ÉS HAT ÉVFOLYAMOS KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÖZÉPISKOLA (9-12/13. évfolyamok)

Tartalomjegyzék

- I. Célnyelvtanítás a kéttanítási nyelvű középiskolákban
 - 1. Bevezetés
 - 2. Speciális feladatok
 - 3. Szükséges eszközök
 - 4. Óraszámok
- II. A kerettanterv fogalmi rendszere
 - 1. A célnyelvtanítás keretei és céljai
 - 2. Alapelvek
 - 3. Kommunikatív nyelvi tevékenységek
- III. A célnyelvi kerettanterv
 - 1. Általános bevezető
 - 2. Az európai kerettantervben meghatározott nyelvi szintek
- IV. Nyelvi eszköztár
 - 1. Kommunikációs szándékok
 - 2. Szókincs
 - 3. Fogalomkörök
 - 4. Témakörök
- V. Nyelvi kommunikációs készségek
 - Receptív készségek
 - 1. Olvasásértés
 - 2. Beszédértés
 - Interaktív készség
 - Produktív készségek
 - 1. Beszédkészség
 - 2. Íráskészség
 - Közvetítés két nyelv között
- VI. Ellenőrzés és értékelés
- Függelék
 - Táblázat az önértékeléshez
 - Célnyelvi kerettanterv az előkészítő évfolyam számára
 - Célnyelvi kerettanterv a középiskola első két évfolyama számára
 - Célnyelvi kerettanterv a középiskola utolsó két évfolyama számára

I. CÉLNYELVTANÍTÁS A KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÖZÉPISKOLÁKBAN

1. Bevezetés

Az Európa Unió igényeinek megfelelően az iskolai nyelvtanítás célja a többnyelvűség elérése, vagyis legalább egy idegen nyelvnek az anyanyelvi szinthez közelítő ismerete. A két tanítási nyelvű oktatás kezdettől fogva az idegen nyelvet, célnyelvet magas szinten beszélő szakemberek képzését tekinti feladatának. Ebben az iskolatípusban az idegennyelvoktatás elsődleges célja az, hogy a tanulók a megfelelő nyelvi alapok megszerzése, egy előkészítő (korábban nulladiknak nevezett) év után olyan nyelvtudás birtokába jussanak, melynek hiányosságai nem akadályozzák őket az ismeretszerzésben, amely képessé teszi őket a célnyelven történő középiskolai, majd egyetemi tanulmányok folytatására.

A két tanítási nyelvű képzés előnyeit évtizednyi tapasztalatok igazolják. A tantárgyak célnyelven való tanulása, az anyanyelvi tanárokkal való természetes kommunikáció hazai környezetben is biztosítani tudja az idegen nyelvet tanulóknak a célnyelv és a célnyelvi kultúra alapos megismerését. A természetes kétnyelvűség, a funkcionálisan egyenrangú anyanyelv és célnyelv folyamatos használata tágítja a tanulók látókörét, a kettős kötődés segít az előítéletek leépítésében és a saját értékek felfedezésében, s ezzel a közös Európában való gondolkodás eszméjét is megalapozza.

2. Speciális feladatok

A posztkommunikatív módszerekkel történő idegennyelv-tanítás feladatközpontú és interaktív. Különösen érvényes ez akkor, ha a cél az idegen nyelven folyó tanulásra való felkészítés. Az idegen nyelvet „második anyanyelvként” tanulóknak - az anyanyelvi beszélőkhöz hasonlóan - a teljes nyelvi spektrum megismerésére

és használatára szükségük van. Rendkívül fontos, hogy a tanulók a megtanulandó idegen nyelvnek ne csak szókészletét, hangtanát, nyelvtanát, hanem teljes eszköztárát birtokba vegyék. A nyelvről való gondolkodást a tanulás során egyre inkább a nyelven való gondolkodásnak kell felváltania. A két tanítási nyelvű osztályokban alapkövetelmény a tanulók állandó idegen nyelvi hatásoknak való kitétele mind iskolai, mind iskolán kívüli tevékenysége során. Az immerzió (a célnyelvi közeggel való intenzív együttélés) maximális alkalmazása segíti a tanulókat a természetes közelítésből való nyelvtanulásban. E cél elérése érdekében a két tanítási nyelvű osztályban folyó nyelvtanításnak tartalmi és formai tekintetben legalább a következő pontokban különböznie kell a hagyományos nyelvtanítástól:

- magasabb heti óraszám,
- 16 főnél kisebb csoportok,
- rendkívüli intenzitás,
- tanórán kötelező idegennyelv-használat,
- csak autentikus szövegek,
- integrált szaknyelvi szövegek,
- a kéttannyelvűség igényeihez igazított differenciált feladatok,
- folyamatos (mindennapos) nyelvtanulás,
- nagyobb tanulói felelősség,
- több egyéni tanulás,
- az idegen nyelven tanulás módszertanának elsajátítása, a tanulás tanulása,
- önálló tanulási stratégiák kialakítása:
 - a) kognitív, affektív, motorikus készségek fejlesztése,
 - b) tanulói alaptípusok meghatározása: vizuális, auditív stb.,
 - c) memóriafejlesztési feladatok gyakoroltatása,
 - d) szótanulási technikák közvetítése,
- kommunikációs stratégiák alkalmazása:
 - a) tervezés, kivitelezés, értékelés-javítás,
 - b) nyelvi hézagok kitöltésére irányuló stratégiák,
- állandó interkulturális közelítés,
- az anyanyelv és célnyelv szemléletbeli különbségeinek tudatosítása.

3. Szükséges eszközök

Fontos, hogy a két tanítási nyelvű osztályok minden tanulója iskolai feladatai teljesítése és iskolán kívüli nyelvi kapcsolatai ápolása közben folyamatosan mozgósíthassa nyelvtudását. Ehhez természetesen biztosítani kell számára a megfelelő nyelvi közeget mind az iskolán belül, mind azon kívül. A nyelvi alapok elsajátítása után valamennyi tanulónak lehetőséget kell kapnia arra is, hogy diákcserevel vagy ösztöndíjjal valódi anyanyelvi környezetbe kerüljön.

- A két tanítási nyelvű osztályokban folyó nyelvtanítás színvonalának biztosításához nélkülözhetetlen
- célnyelvű tanár(ok) jelenléte az iskolában,
 - autentikus célnyelvű szövegek használata,
 - a hazai követelményeknek megfelelő, de anyanyelvi beszélő által fogalmazott (vagy átfogalmazott) tankönyvek kiadása,
 - a média-használat különbségeinek felszámolása (minden kéttannyelvű iskolának azonos eséllyel legyen lehetősége internet-hozzáférésre, folyóirat-rendelésre, tanítási célú filmek és CD-k beszerzésére),
 - a célnyelvi ország(ok) kulturális intézeteivel való együttműködés megszervezése,
 - a diákcserek központi támogatása,
 - 2-6 hetes tanulói és tanári ösztöndíjak államközi szerződésekben való rögzítése,
 - a célnyelvi tanárok rendszeres továbbképzése,
 - a célnyelvi tanárok nagyobb felkészülési szükségletét kompenzáló órakedvezmény biztosítása.

4. Óraszámok

A két tanítási nyelvű iskolatípusokra meghatározott óraszámok (lásd „irányelvek” 1. sz. melléklete) szerint a két tanítási nyelvű középiskolákban 4 évfolyamon minimálisan 800, 6 évfolyamon minimálisan 1000, 5 évfolyamon minimálisan 1300 tanítási óra áll rendelkezésre ahhoz, hogy a tanulók az Európa Tanács számára kívánatos, „Az idegen nyelv tanulás, oktatás és értékelés közös európai keretei” (Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of reference. Council for Cultural Co-operation, Strasbourg 1996) című kiadványban leírt C1 nyelvi szintet elérjék.

Az öt évfolyamos iskolatípusban a 9. évfolyam nyelvi óraszámai tartalmazzák a szaktantárgyak szaktanárok közreműködésével történő nyelvi megalapozását is. Ez tárgyaként heti 1 órában (tehát egy év alatt kb. 37 órában) általában a történelem, földrajz, biológia, matematika, fizika szaknyelvvél való ismerkedést jelenti. Kezdő csoportok esetén az általános nyelvi alapok hiánya miatt a szaktárgyakba való bevezetést a második félévben kell megkezdeni.

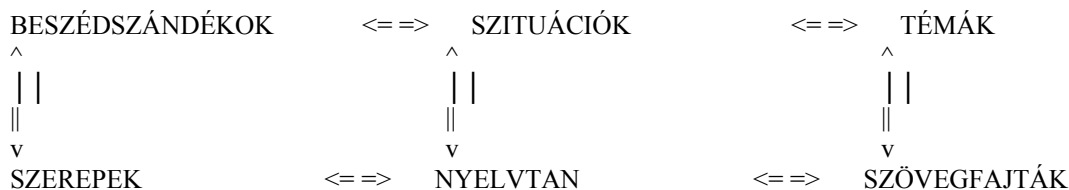
A tanítási órák száma - a nyelvi kompetencia valamennyi területének (kulturális és nyelvi ismeretek, szövegértés és szövegalkotás, szóbeli és írásbeli nyelvhasználat, nyelvi tudat és kommunikációs stratégiák ismerete, irodalmi művek interpretációja, szaknyelvi alapozás stb.) együttes és körültekintő fejlesztése mellett is - akkor elegendő a C1 szint eléréséhez, ha legalább ugyanilyen mértékű, kb. 800 órás iskolán kívüli tevékenységgel (házi feladatok, házi olvasmányok, diákcsere, tv-nézés, internet-használat stb.) egészül ki, amelyet az önálló tanulási stratégiák fejlesztésével segítsen elő az iskola.

II. A KERETTANTERV FOGALMI RENDSZERE

1. A célnyelvtanítás keretei és céljai

A kerettanterv nem kívánja elvetni a NAT-nak az idegennyelv-tanítással kapcsolatos nézetrendszerét, de hangsúlyozni kívánja, hogy a beszédszándékokra épülő „nacionális” tantervek mellett számos más kiindulópontból is megközelíthető a kommunikatív nyelvtanítás. Bizonyított, hogy a ma már széles körben meghaladottnak számító nyelvtani alapú „formális” tantervtől a beszédhelyzetekre összpontosító „szituatív” tanterven át a legújabban favorizált tanulóközpontú (feladatközpontú, illetve folyamatközpontú) „projekt” tantervekig mindegyik segítségével megvalósítható a kommunikatív (újban posztkommunikatív) nyelvtanítás.

Az alábbi ábráról világosan leolvasható, hogy a NAT-ban körvonalazott, komplexitásra törekvő, nyitott, a nyelvhasználók szükségleteihez igazodó párhuzamos funkcionális tantervi modell esetén a tanítási program bárhol elindítható, az egyes elemek együttes mozgását a változó kiindulópont nem zavarja:

Jelen kerettanterv ezt a párhuzamos modellt a feladatközpontúság irányába tágitja, mivel ezzel látja leginkább megvalósíthatónak a két tanítási nyelvű iskolák idegennyelv-tanítási célkitűzéseit, miszerint a célnyelvtanításnak egy sokregiszterű, szóban és írásban egyaránt magasszintű, az interkulturális tradíciókat megjeleníteni tudó nyelvtudás megszerzésére, a célnyelv elemeinek a mindennapos feladatvégzés közbeni, lehetőleg hibátlan, differenciált és adekvát használatára kell irányulnia.

A célnyelvtanításban fontos szerepet játszik a célnyelvhez kapcsolódó kultúra és irodalom felfedezése és megismerése, a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség közel anyanyelvi szintre fejlesztése, valamint a különféle korszakokból és forrásokból származó és eltérő műfajú és stílusú szövegek és szövegrészek, irodalmi szemelvények részletes, mindenre kiterjedő vizsgálata, elemzése, összehasonlítása és értékelése. A diákok megtanulják, hogy gondolataikat írásban is, szóban is nyelvtanilag helyesen, megfelelő szerkezeteket használva, folyékonyan, összefüggően és érthetően, a megfelelő előadásmódban és stílusban fejezzék ki; érveiket logikai szabályoknak megfelelően, meggyőzően, példákkal alátámasztva fejtsék ki; illetve a megvizsgált szövegek és témakörök közötti összefüggéseket felfedezzék és éretten megfogalmazzák; a célnyelvet második anyanyelvként kreatívan, akár önálló alkotás céljára is felhasználják.

2. Alapelvek

Ahhoz, hogy a fenti célkitűzések megvalósulhassanak, figyelni kell a tanuló személyiségére, érdeklődésére, életpasztyalataira. Biztosítani kell számára, hogy a nyelvtanulás során valós problémákkal szembesülhessen, önálló véleményt alkothasson és nyilváníthasson, valós élethelyzetekben próbálhassa ki magát, illetve önálló tanulási és életstratégiákat dolgozhasson ki.

A célnyelvtanítás diákközpontú, vagyis a tanulók személyiségéből, kognitív, emocionális és esztétikai tapasztalataiból indul ki, épít előzetes ismereteikre, ugyanakkor tekintettel van a társadalmi elvárásokra és értékrendre is. Az iskolai munkában a tematikus feldolgozás elvét követi. A témák kiválasztásánál a diákok érdeklődése és életpasztyalatai a meghatározók. A tanulás a legkülönbözőbb autentikus szövegfajtákon

keresztül történik. Különösen nagy hangsúlyt kell kapniuk az erkölcsi és esztétikai értékeket hordozó irodalmi szövegeknek.

A tanulási folyamatban fontos szerephez jut a tanulói közreműködés és az önálló tanulás. Ezáltal a tanuló maga is felelőssé válik saját előrehaladásáért. A különböző tanulási stratégiák elsajátítása segíti őket abban, hogy számukra fontos egyedi problémákat tanári segítség nélkül is képesek legyenek megoldani. Hogy a számukra legkedvezőbbet választhassák, természetesen meg kell ismerkedniük az oktatási formák, módszerek, médiumok (újság, magnó, videó, internet stb.) sokszínűségével.

A kerettanterv tehát az Európai kerettantervhez hasonlóan a tevékenységorientált nyelvfelfogásból indul ki. A nyelvhasználat során a nyelvhasználónak rendelkezésére kell hogy álljanak azok a készségek és stratégiák, melyek segítségével a külső körülményeknek megfelelő nyelvi tevékenységet végre tudja hajtani.

Milyen külső körülményekhez kell igazodnia a nyelvi tevékenységnek?

a) Tevékenységi területek: közélet, magánélet, munka világa, oktatás világa.

b) Szituációk: hely, idő, személyek, tárgyak, események, műveletek.

A könnyebb érthetőség kedvéért felsorolunk néhány fontos kommunikációs alaphelyzetet és a hozzájuk tartozó leggyakoribb szerepeket:

a) családi kapcsolatok: családtag, gyermek, rokon,

b) ismeretség: barát, ismerős, szomszéd,

b) külföld: idegen, cserediák,

c) tanulás, munka: tanuló, szervező,

d) nyilvánosság: - tömegkommunikáció: olvasó, hallgató, néző,

- hivatal: polgár, ügyfél,

e) szolgáltatás: vásárló, páciens, igénylő, bérlő,

f) gazdaság (üzem, adóhivatal, bank): érdeklődő, ügyfél, munkatárs,

g) szabadidő: kezdeményező, utazó, vendég.

c) Tevékenységi formák:

- produktív (önálló nyelvi produktum létrehozása írásban és szóban),

- receptív (mások által létrehozott szóbeli vagy írásbeli szöveg értelmezése),

- interaktív (társas megnyilatkozásban való közreműködés: levelezés-társalgás),

- mediatív (vegyes nyelvi közegben való közvetítés: fordítás-tolmácsolás).

Mire van szüksége a nyelvhasználónak a nyelvi feladatok végrehajtásához?

a) Általános kompetenciák (világismeret, interkulturális tudat, alkati tényezők, motiváció).

b) Nyelvi kommunikációs kompetenciák (nyelvi, szociolingvisztikai és gyakorlati kompetenciák: nyelvi forgatókönyv, szövegkompetencia, beszédszándék megvalósítása).

c) Kommunikációs stratégiák

- Kifejezésbeli nehézségeket áthidaló stratégiák:

1. Nyelvi utalás (nyelvi kategóriákkal való meghatározás).

2. Szövegösszefüggésre utalás (körülírás).

3. Fogalmi szintű magyarázat (definiálás).

4. Metakommunikáció segítségül hívása (jelzés).

- Értelmezési nehézségeket feloldó stratégiák:

1. Globális kérdezési (ismétlésre irányuló kérdés, megértés sikertelenségének kifejezése, folytatásra buzdítás stb.).

2. Helyi kérdezési (lexikális ismétlések, részletek megismétlésére, lexikális hiányra irányuló kérdés stb.).

3. Következtetési stratégiák (hipotézis tesztelése, információn alapuló kérdés stb.).

Melyek azok a kommunikációs kompetenciák, melyek fejlesztésére különös figyelmet kell fordítani?

1. Kognitív kompetencia

- általános tudás,

- országismeret,

- kulturális különbségek/sajátosságok, illetve értékrend, előítéletek tudatosítása.

2. Nyelvi kompetencia

- megfelelő szókincs birtoklása,

- fogalomkörök ismerete,

- olyan nyelvi eszközök birtoklása, melynek segítségével a beszédszándékok pontosan, egyértelműen kifejezhetők,

- nem nyelvi kifejezőeszközök birtoklása,

- receptív, produktív, interaktív, mediatív alapkészségek birtoklása.

3. Szociális kompetencia

- nyelvi viselkedési szabályok tudatosítása,
- identitás, éntudat érvényre juttatása,
- valamely szereppel való azonosulás, szakítás.

3. Kommunikatív nyelvi tevékenységek

(A pontokkal jelölt részekhez a dokumentumban részletes szintleírás tartozik.)

Receptív tevékenységek	Beszélt szöveg értése	<ul style="list-style-type: none"> - Beszéértés hallgatóság tagjaként - Utasítások és közlemények értése - Rádióműsorok és magnófelvételek értése - TV műsor és filmek értése
	Írott szöveg értése	<ul style="list-style-type: none"> - Levelezés értése - Olvasás tájékozódás céljából - Olvasás információszerzés céljából - Utasítások olvasása - Anyanyelvi beszélő értése - Anyanyelvi beszélők között folyó interakció értése - Beszélgetés - Megbeszélés
Interaktív tevékenységek	Interakció beszédben	<ul style="list-style-type: none"> - Hivatalos tárgyalás - Célorientált feladatvégzés - Vásárlás és szolgáltatások igénybevétele - Információcsere - Interjú
	Interakció írásban	<ul style="list-style-type: none"> - Levelezés - Üzenetek, feljegyzések - Monologikus beszéd: élménybeszámoló - Monologikus beszéd: érvrendszer előadása - Közérdekű bejelentések - Beszéddek (köszöntő, búcsúztató, méltató, bemutató stb.)
Produktív tevékenységek	Beszédben	<ul style="list-style-type: none"> - Kreatív írás (alkotó jellegű) - Esszéírás, beszámolók - Nem hivatalos tolmácsolás - Szinkrontolmácsolás
	Írásban	<ul style="list-style-type: none"> - Szinkrontolmácsolás - Konzekutív tolmácsolás - Jelenségek, írásművek szóbeli összefoglalása - Szakszövegek értelmezése mások számára - Személyes levelezés nem hivatalos fordítása
Közvetítés nyelvek között	Szóban	<ul style="list-style-type: none"> - Műfordítás - Szakfordítás
	Írásban	

III. A CÉLNYELVI KERETTANTERV

1. Általános bevezető

Kéttanítási nyelvű oktatás immár több mint egy évtizede folyik hazánkban. A különböző iskolatípusokban a különböző nyelveken különböző módszerekkel és különböző színvonalon folyik a kéttannyelvű oktatás. Eddig nem készült olyan átfogó tanterv, amely szabályozta volna a kéttannyelvű oktatás követelményeit és az elérendő szinteket. A tapasztalatok, a helyi, az európai igények feltétlenül arra készítetnek, hogy ezt a hiányt pótoljuk, hogy egy minden nyelvre, minden iskolatípusra vonatkozó, egységes követelmény és fogalmi rendszer kerüljön kidolgozásra.

A jelen kerettanterv megkísérel egységes követelményrendszert meghatározni valamennyi célnyelvre. Ugyanakkor *fontossága* elsősorban abban áll, hogy alapot, kiindulópontot és elérendő céljaiban szabályozást kíván nyújtani a különböző célnyelvek helyi tantervei kidolgozásához.

Kinek készül a kerettanterv? Vagyis inkább kire készül? A meghatározott szintek, a kerettantervben leírt követelmények nem átlagos, még kevésbé minimál követelmények. Azt a szintet írják le, amely felé a tanuló

törekszik, azokat a követelményeket, amelyek a kitűzött cél, a B1, B2, illetve végcélként a C1 nyelvi szintek eléréséhez szükségesek.

Mit lehet várni a kerettantervtől? A kerettanterv keretet ad arra, hogy ennek alapján helyi munkacsoportok kidolgozzák a helyi tanterveket, majd később ennek alapján a tanmeneteket. Elsősorban azt lehet várni, hogy kidolgozásával és alkalmazásával a helyi tantervek egységesebbek lesznek, kialakul egy egységes értékelési rendszer és így a két tanítási nyelvű oktatás színvonala egységesebb és magasabb lesz.

Miről beszél a kerettanterv? A kerettanterv részletesen felsorolja a fogalomköröket, beszédzándékokat és témaköröket. Ugyanakkor a fogalomkörök és beszédzándékok nincsenek szintekre bontva, mert folyamatos, egyre mélyülő tanításukra van szükség. A kerettantervben található felsorolás a C1 szinthez alapvetően szükségeseket tartalmazza.

A témakörök felsorolásánál megtörtént a szintekre bontás. A B1 és B2 szintek kerettantervében az irodalmi szövegek feldolgozása, valamint a szocio-kulturális ismeretek átadása a célnyelvi tanár feladata. A civilizáció külön tantárgyként való tanításakor ezeket a feladatokat a civilizáció tanár veszi át. A kerettanterv ezen kívül tartalmazza a nyelvi kommunikációs készségek szintenkénti leírását, a felhasznált szövegtípusokat és a vizsgakövetelményeket, valamint az ellenőrzés és értékelés szempontjait.

Miről nem kíván szólni a kerettanterv? A kerettanterv nem tud kitérni az egyes nyelvek speciális problémáira. Ez az oka annak is például, hogy a fogalomkörök leírása nincs szintekre bontva. Nem tartalmazza a kerettanterv az előkészítő évfolyamon folyó szaknyelvi alapozás tematikáját, sem a következő évek idegen nyelven tanított szaktárgyi leírását. Nem foglalkozik még a tankönyvek felhasználásával kapcsolatos kérdésekkel, módszertani kérdésekkel, munkaformákkal, az alkalmazott technikákkal és a tanulás módszertanával sem, mert ezek a problémák erősen nyelvspecifikusak. Mivel azonban igen fontos pontokról van szó, a helyi tanterveknek ezekre a kérdésekre mindenképpen részletesen ki kell térniük.

2. Az európai kerettantervben meghatározott nyelvi szintek

Az „Általános bevezető”-ben idézett nyelvi szintleírások magyarázata az Európa Tanács idegennyelv-oktatásra vonatkozó ajánlásai alapján

- Minden hallott vagy olvasott szöveget könnyedén megért. A különböző beszélt vagy írott forrásokból származó információkat össze tudja foglalni, összefüggően tudja felidézni az érveket és a beszámolókat. Spontán módon ki tudja fejezni magát, teljesen összefüggően és pontosan, a jelentések kisebb árnyalatai között is különbséget tud tenni, még a bonyolultabb helyzetekben is.*
- C2**
- Meg tud érteni különböző fajtájú igényesebb és hosszabb szövegeket, és a rejtett jelentéstartalmakat is érzékeli. Folyamatosan és spontán módon tudja kifejezni magát, anélkül hogy túl sokszor kényszerülne arra, hogy keresse a kifejezéseket. A nyelvet rugalmasan és hatékonyan tudja használni társadalmi, továbbá a tanuláshoz és a munkához kapcsolódó célokra. Világos, jól szerkesztett, részletes szöveget tud alkotni összetettebb témában is, eközben megbízhatóan használja a szövegszerkesztési mintákat, szövegösszekötő elemeket.*
- C1**
- Meg tudja érteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, beleértve ebbe a szakterületének megfelelő szakmai beszélgetéseket is. Olyan szintű normális interakcióra képes anyanyelvű beszélővel, folyamatosan és spontán módon, hogy az az egyik félnek sem megterhelő. Világos, részletes szöveget tud alkotni különböző témákról, és képes kifejezni a véleményét valamilyen témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.*
- B2**
- Megérti a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén. Elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik.*
- B1**
- Egyszerű, folyamatos szöveget tud alkotni olyan témában, amelyeket ismer, vagy amelyek az érdeklődési körébe tartoznak. Le tudja írni a tapasztalatait és különböző eseményeket, álmokat, reményeket és ambíciókat, továbbá vázlatosan meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.*
- Megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.*
- A2**

IV. NYELVI ESZKÖZTÁR

1. Kommunikációs szándékok

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

- egyetértés,
- véleménykülönbség kifejezése,
- az egyetértés és véleménykülönbség tisztázása,
- tájékozottság,
- a tájékozottság tisztázása,
- emlékezés, emlékeztetés,
- a beszélőtárs emlékeinek tisztázása,
- valószínűség,
- a valószínűség mértékének tisztázása,
- bizonytalanság,
- kételkedés,
- a bizonytalanság mértékének tisztázása,
- kötelesség,
- a kötelesség tisztázása,
- szükségszerűség,
- a szükségszerűség tisztázása,
- megengedés,
- a megengedés tisztázása,
- engedélyezés,
- az engedély megtagadása,
- képesség/képtelenség valaminek a végrehajtására,
- a képesség/képtelenség tisztázása,
- saját vélemény,
- érdeklődés valakinek a véleménye iránt,
- óhaj, kívánság,
- szükséglet,
- az óhaj, a szükséglet tisztázása,
- szándék,
- a szándék tisztázása,
- előnyberészesítés,
- az előnyberészesítés tisztázása.

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

- öröm, meglegedettség,
- elégedetlenség, elkeseredés,
- a beszélőtárs elégedettsége, elégedetlensége iránti érdeklődés,
- pozitív viszonyulás,
- negatív viszonyulás,
- a pozitív/negatív viszonyulás tisztázása,
- érdeklődés,
- az érdeklődés hiánya, közömbösség,
- az érdeklődés/érdeklődés hiányának tisztázása,
- csodálkozás,
- a csodálkozás hiánya,
- remény,
- kiábrándulás, bosszúság,
- zavartság,
- nyugtalanság, félelem,
- megnyugtató,
- a nyugtalanság, félelem iránti érdeklődés,
- jóváhagyás, beleegyezés,
- az ellentmondás,
- bűnösség, beismerés,
- a beleegyezés/az ellenvélemény iránti érdeklődés.

Ráhatás, meggyőzés, a kölcsönös megértés elérése a kommunikációban:

- közös cselekvésre való felkérés,
- bizonyos cselekvésre történő felkérés,
- a javaslattal való egyetértés,
- konkrét dolog kérése,
- a javaslat elfogadása/elutasítása iránti érdeklődés,
- tanács,
- figyelmeztetés (nem számított eseményekre),
- a cselekvésre való felhívás, biztatás,
- utasítás, instrukció,
- igény,
- az igényre adott válasz,
- követelés,
- a követelésre adott válasz,
- elégedettség,
- elégedetlenség,
- az elégedettség/elégedetlenség tisztázása,
- a segítség felajánlása,
- válasz a segítség felajánlására,
- javaslat, meghívás,
- a meghívás elfogadása,
- a meghívás, javaslat elutasítása,
- kitérő válasz,
- tiltás.

A társadalmi érintkezés formális elemei:

- bemutatkozás,
- közlés (leírás, kijelentés),
- korrekció, pontosítás,
- az információ tisztázása,
- kérdésekre adott válaszok,
- a figyelem felkeltése,
- megszólítás,
- üdvözlés,
- válasz az üdvözlésre,
- viszontválasz,
- ismerkedés, bemutatkozás,
- búcsúzás,
- bocsánatkérés,
- a bocsánatkérés elfogadása,
- a köszönet kifejezése, hála,
- a hála kifejezésére adott válasz,
- bók,
- a bókra adott válasz,
- figyelmesség,
- gratuláció,
- a gratulációra adott válasz,
- jókívánság,
- együttérzés,
- részvét,
- ajándékozás,
- pohárköszöntő,
- telefonbeszélgetés.

A beszéd felépítése:

- kezdet,
- a szavak keresése (pauza, hezitálás),
- önkorrekció,
- a téma bevezetése,
- logikai sorrend jelzése,
- kiegészítés,

- példa felhozása,
- kiemelés,
- összegzés, a következtetés levonása,
- a partner figyelmének jelzése,
- a beszédpartner félbeszakítása,
- a beszéd, beszélgetés befejezése,
- telefonbeszélgetés,
- a levél formái.

A kommunikáció helyreállítása:

- a meg nem értés jelzése,
- az elmondottak megismétlésének kérése,
- a szavak, mondat pontosításának kérése,
- a pontosításra, megerősítésre irányuló kérdés,
- a meg nem értés, pontosításkor feltett kérdés,
- kérés valaminek a megmagyarázására,
- más szavakkal történő magyarázat,
- annak tisztázása, megértette-e önt beszédpartnere,
- egy nem értett szó vagy kifejezés kijelentése,
- felkérés a kommunikációban való segítségre,
- kérés, hogy a beszédpartner beszéljen lassabban.

2. Szókincs

A két tanítási nyelvű osztályokban a szókincs tanítására különös gondot kell fordítani, mert speciális igényeket kell, hogy kiegészítsen a gyerekek lexikai tudása. Részint olyan témakörök szókincsét kell ismerniük, amelyeket az általános nyelvtanulás nem érint, részint a szókincsüket másképpen, az anyanyelvi beszélőhöz hasonlóan fogják kezelni. Ez különösen érezhető a passzív szókincs nagyságában, amely passzív szókincs bármikor könnyen aktivizálható. A passzív szókészlet nagyságán kívül az is megkülönbözteti a kéttannyelvű osztályok tanulóit az általános nyelvtanulótól, hogy szakszókincsük olyan nagy, hogy az megfelel az anyanyelvi beszélőkének. Ugyancsak a célnyelven ismeri a nyelvtani fogalomkörök lexikáját, a nyelvtan terminológiáját.

Fontos, hogy a célnyelv lexikájának tanításakor mindig a teljességre törekedjünk, az adott témakör teljes lexikáját megtanítsuk, helyezünk nagy hangsúlyt a szóbokrokra. Az anyanyelvi beszélőhöz hasonlóan, a tanulók meg tudják választani a megfelelő stílust és hangnemet. Ezt befolyásolja a kommunikáció témája, célja és a beszélgető partnerek egymáshoz való viszonya. A megfelelő stílushatást a szókincs odaillő megválasztásával lehet elérni. Igen fontos, hogy az előkészítő évtől kezdve a tanulók hozzászokjanak a szinonimák használatához és ahhoz, hogy a szavakat célnyelven magyarázzák és a célnyelvi magyarázatok alapján értsék meg.

A továbbiakban szintekre bontva megadjuk a szókincs tanulásával kapcsolatos követelményeket.

B1 szint

- Az előkészítő évben a tanuló sajátítson el 2000 lexikai egységet aktív és további 1000 lexikai egységet passzív szókincsként. (Szókincslista minden Európai nyelvhez a megfelelő Küszöbszint dokumentumokban található.)

- Legyen birtokában egy olyan szókincs, hogy körülírással a mindennapi élet témaköreivel kapcsolatban (lásd Témaköröknél) ki tudja magát fejezni.

- Legyen birtokában a szaktárgyak tanulásához szükséges lexika. (Ez nem az európai B1 szint, hanem a kéttannyelvűség plusz követelménye.)

- Az elsajátított szókincset jól használja, még akkor is, ha bonyolultabb gondolatok kifejezésénél problémákba ütközik. Ezek a problémák azonban (és itt van az alapvető különbség a kéttannyelvű és az általános nyelvtanuló között) semmi esetre sem akadályozzák meg abban, hogy gondolatait a rendelkezésére álló szókincssel átadja.

B2 szinten

- A tanuló 1000 új lexikai egységet sajátítson el.

- A legáltalánosabb és az érdeklődési körébe vágó szókinccs széles skáláját ismeri.
- Mondandóját változatossá tudja tenni a szinonimák és antonimák használatával.
- Lehetnek még olyan szókinccsbeli hiányosságai, amelyek körülírásra kényszeríthetők.
- Általában elvárható a szókinccs pontos használata, még akkor is ha időnként nem pontosan választja meg az oda illő szót, de ez nem zavarja a kommunikációt.

C1 szinten

- További minimum 1000 lexikai egység elsajátítása.
- A birtokában lévő igen széles lexikai anyagot biztonsággal kezeli.
- Hiányosságait ügyesen, nem nyilvánvaló elkerülési stratégiákkal leplezi, így az esetlegesen előforduló körülírások is színvonalasak lesznek.
- Argó és idiomatikus kifejezések széles skáláját ismeri.
- Néhány kisebb melléfogást kivéve, jelentős lexikai tévedése nincs.

3. Fogalomkörök

A fogalomkörök a nyelv azon szemantikai területei, amelyek kifejezéséhez különböző nyelvtani struktúrákat használunk.

- Létezés kifejezése - a létige különböző alakjai, használata.
- Birtoklás kifejezése - a birtoklást kifejező ige/igék.
- Térbeli viszonyok - irányok, helyek, viszonylagos helyzetek (előtt, mögött, alatt stb.), távolság, méret, hosszúság, súly, űrtartalom kifejezése.
- Időbeli viszonyok - időtartamok, időpontok, egymást követő események, jelenre utalás, múltira utalás, jövőre utalás, igeidők összefüggései, igeidő-használat kontrasztív felismerése, sebesség, gyakoriság, folyamatosság, átmenet, változás kifejezése.
- Független beszéd - a függő beszéd formái minden igeidőben.
- Mennyiségi viszonyok - számok, mennyiségek, mérték, fokozat kifejezése, megszámlálható, megszámlálhatatlan mennyiségek, összehasonlítás.
- Minőségi viszonyok - alak, kiterjedés, szín, kor, anyag, fokozás, összehasonlítás.
- Esetviszonyok - alany, tárgy, birtokos, részes-, eszköz-, célhatározó, helyhatározó, időhatározó, műveltetés.
- Logikai viszonyok - mellé- és alárendelő mellékmondatok, feltételes és megengedő mellékmondatok.
- Kohéziós eszközök - névelők, névmások (személyes, birtokos, mutató, vonatkozó, általános, határozatlan stb.) használata, előre- és visszautalás.
- Modalitás kifejezése - kérdés, felkiáltás, felszólítás, óhajtás, ígéret, terv, szándék, előrejelzés, engedély, tiltás, bizonyosság, valószínűség.

4. Témakörök

B1 szint

- A család és a barátok.
- A ház és a lakás részei.
- Háztartás, háztartási eszközök.
- Környezetünk: állatok, növények.
- Az iskola.
- Az emberi test részei, az ember külső jellemzése.
- Öltözködés, divat.
- Vásárlás.
- Napok, hónapok, évszakok, napirend.
- Ünnepek.
- Élelmiszerek, ételek, étkezési szokások.
- Utazás, nyaralás, étterem, szálloda.
- Szabadidő, hobby.
- Zene, hangszerek.
- Sport.

- Olvasás.
- Kiállítás, múzeum.
- Mozi, színház.

B2 szint

- Az ideális család.
- Generációs problémák.
- Emberi kapcsolatok: barátság, szerelem (az élet nagy állomásai). Diákélet, diákcseré és együttműködés.
- Ember és környezete.
- Tömegsport, élsport, veszélyes és különleges sportok.
- Fogyasztói társadalom.
- Különböző médiumok, reklám.
- Hagyománytisztelet és modernizáció (ifjúsági nyelv).
- Szociális problémák, munkanélküliség, szegénység, fogyatékos embertársaink.
- Káros szenvedélyek.
- Bűnözés, bűnüldözés, jogrend.
- Sztereotípiák, előítéletek, tolerancia.
- Művészetek (képzőművészet, építészet, iparművészet, filmművészet, tánc ...).
- Jövőkép.
- Turizmus.

C1. Szint

- Aktuális politikai kérdések (életszínvonal, abortusz).
- Az európai együttműködés lehetőségei (ösztöndíj, pályázat, projektek, au-pair).
- Kulturális életünk (díjak és fesztiválok), művelődési lehetőségek.
- A média szerepe, fejlődése a társadalomban.
- Gazdasági élet.
- Tudományos és technikai fejlődés.
- A társadalom működésének biztosítása (családügy, egészségügy, oktatás, munkaügy, nyugdíjrendszer, civil szervezetek, szakszervezetek, lakáshelyzet).
- Szociális, globális problémák (idegengyűlölet, nacionalizmus, nemzetközi terrorizmus stb.).
- A tanulás és munka világa.
- Világnézet, vallások.
- Célnyelv fejlődési tendenciái.

V. NYELVI KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGEK

RECEPTÍV KÉSZSÉGEK

1. Olvasásértés

Az olvasás igen alkalmas arra, hogy a nyelvi képességek fejlesztésén túl az ismeretszerzést és az önazonosság kialakulását is segítse. Fontos, hogy az olvasás révén a személyiségnek nemcsak értelmi (kognitív), hanem érzelmi (affektív), sőt pszichomotorikus adottságai is fejlődnek. Éppen ezért a tanulóknak a célnyelv tanulásának első pillanatától egyforma súllyal kell foglalkozniuk tényközlő (referenciális), illetve megjelenítő (reprezentatív) szövegekkel, vagyis törekedni kell arra, hogy a hétköznapi leíró, illetve szaktárgyi szövegeket minden tudásszinten megfelelő mennyiségű fiktív történet, irodalmi olvasmány egészítse ki. Ezzel együtt lehetőséget kell találni a kifejező hangos olvasás (felolvasás) gyakorlására is. Ugyanakkor meg kell ismertetni a tanulókat azokkal a fortélyokkal, olvasási stratégiákkal, melyek alkalmazása révén nemcsak a könnyű, hanem a közepesen nehéz, illetve nehéz szövegek befogadására is képesek lesznek.

Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a lépéseket és eszközöket, melyek hozzásegíthetik a tanulót ahhoz, hogy bármely olvasott szöveget különösebb erőfeszítés nélkül megértse:

- a) összefoglaló (globális), kiemelő (szelektív), részletező olvasás és értés,
- b) szó-, mondat-, szövegszintű értelmezés adott kulturális közegben,

- c) a témával kapcsolatos előzetes ismeretek aktivizálása,
- d) a szövegfajta sajátosságai: elvárások, formális megoldások számbavétele,
- e) kulcsszavak és témamondatok felismerése,
- f) logikai rend keresése - pozitív és negatív ítéletek,
- g) a szöveg értelmezése, a nyilvánvaló (explicit) és a rejtett (implicit) szándékainak, üzeneteinek felismerése.

Cél

Az olvasástanításnak az a célja, hogy a tanuló idegen nyelven is képessé váljon önállóan, tanári vagy egyéb segédlet nélkül saját érettségének és érdeklődésének megfelelő ismeretekhez, információkhoz és élményekhez jutni, még pedig úgy, hogy mind olvasási tempójában, mind szövegértésében egyre inkább megközelítse az átlagos anyanyelvi olvasó teljesítményét. A tanulónak középiskolai tanulmányai befejezése előtt el kell jutnia addig, hogy az idegen nyelven való olvasást természetes szükségletének tekintse, és kulturális kíváncsiságának megfelelően válogatni tudjon az idegen nyelvű szövegek közül.

B1 szinten

A tanuló legyen képes

- néma olvasással, a saját tempójával, a szövegre figyelve feldolgozni az olvasott szöveget,
- hibátlanul, folyékonyan, helyes kiejtéssel és intonációval felolvasni hangosan egy számára ismeretlen szöveget, még akkor is, ha az tartalmaz számára ismeretlen szavakat,
- kiszűrni a lényegét, a lényeges információkat, egy bármilyen témájú olvasott szövegből,
- megérti a szaktárgyakkal kapcsolatos magyarázatokat, ismerje az ehhez szükséges szakszókincset,
- megérteni az idegen nyelvű szómagyarázatokat,
- tanári segítséggel egynyelvű szótárt használni,
- megérteni az idegen nyelvű nyelvtani magyarázatokat, ismeri az ehhez szükséges szakszókincset,
- felismerni az alapvető stílusbeli különbségeket,
- megérteni a személyes témájú leveleket, az abban leírt eseményeket, érzelmeket, kéréseket, és így levelezést folytatni,
- egy 1-2 oldalas szövegben meglegelni a rejtett információkat, és a szöveg egyes részeiben talált információkkal képes különböző feladatok teljesítésére,
- megtalálni a számára fontos információt különböző hétköznapi dokumentumokban, újságokban (pl. prospektusok, műsorismertető, menetrendek stb.),
- megérteni egy köznapitémájú újságcikket, megtalálni benne a jelentősebb pontokat,
- megérteni az egyszerűbb eszközökhöz vagy gyógyszerekhez kapott használati utasításokat.

B2 szinten

A tanuló legyen képes

- felolvasni normál tempóban, kifejező olvasással (folyékonyan, helyes kiejtéssel és intonációval) jelenkori, ismeretlen szöveget is,
- értelmező olvasással (néma olvasás mellett) 1-2 oldalas közepesen nehéz szöveg lényegi kiemelésére,
- felismerni nehézség nélkül bármely szöveggörnyezetben is a tanult, bonyolultabb nyelvtani elemeket,
- újságok, folyóiratok általános témájú, könnyebb ismeretterjesztő cikkek globális megértésére, és tudja az olvasottakat értelmezni,
- szótár segítségével értelmezni nehéz szöveget is,
- az egynyelvű szótár használatára,
- különböző stílusrétegekbe tartozó szövegek megértésére, és azokat pontosan tudja értelmezni.

C1 szinten

E készség fejlesztésére 11-12. osztályban összesen kb. 50 tanítási óra fordítható, melyet kb. 200 óra iskolán kívüli tevékenységgel szükséges kiegészíteni.

A tanuló legyen képes

- a 12. (illetve 13.) osztály végére az anyanyelvi beszélőhöz hasonlóan első olvasásra, automatikusan megérteni mindenfajta könnyű, tényközlő és megjelenítő szöveget,
- terjedelemtől függetlenül felismerni és értelmezni közepesen nehéz, összetett szövegek tartalmi, formai és stílári sajátosságait,

- megfelelő olvasási stratégiák birtokában önállóan (iskolán kívül) feldolgozni a legnehezebb, ismeretlen témáról szóló, gondolatilag és nyelvileg bonyolult, hosszú szövegeket is,
- viszonylag rövid idő (2-3 hét) alatt végére érni egy-egy házi olvasmánynak (novellának, regénynek, drámának, tudományos írásnak, tanulmánynak),
- felismerni az egyes szövegfajtákat, s értelmezni ezek tartalmi és formai összefüggéseit,
- következtetni a szövegek funkciójára, az írói szándékra, az idegen nyelvű szövegek anyanyelvétől eltérő kulturális sajátosságaira.

Szövegfajták

A tanulónak a tanulási folyamat során legyen módja behatóan foglalkozni a következő szövegfajtákkal:

- nem köznyelvi szövegek (ifjúság nyelve, szleng stb.),
- nyelvészeti, nyelvművelési szövegek,
- egynyelvű szótárak és lexikonok szócikkei,
- intelligenciatesztek, rejtvények,
- politikai nyilatkozatok, retorikus szövegek,
- hivatalos szövegek (jegyzőkönyv, beszámoló),
- tudományos ismeretterjesztő írások,
- polemizáló, okfejtő újságcikkek,
- szövegelemzések, kommentárok,
- rövidebb irodalmi és történelmi esszék,
- hosszabb elbeszélések, drámák és regények,
- hosszabb gondolati költemények,
- humoreszkek, ironikus szövegek.

A tanulónak legyen módja megismerkedni a következő szövegfajtákkal:

- hosszabb értekezés, tanulmány,
- monográfia, dokumentumregény,
- jogszabály, törvény (Alkotmány),
- speciális szakmai szövegek (filozófiai, orvosi, közgazdasági, művészeti stb.),
- speciális szabadidős tevékenységhez köthető szöveg (sport, színjátszás, kertépítés stb.),
- szójátékokra épülő szövegek, bravúrversek,
- nyelvjárási szövegek.

Lehetséges mérési követelmények

A tanulók olvasásértését középiskolai tanulmányaik befejezésekor - több nemzetközi felsőfokú nyelvvizsgálóhoz és a jelenlegi közös idegen nyelvi érettségi-felvételi vizsgához hasonlóan - 30 perces vizsga keretében kell megmérni. A vizsga az alábbiakhoz hasonló elemekből állhat:

- kb. 60 soros közepesen nehéz, problémaközpontú, autentikus szöveg megértése (különböző olvasásértést vizsgáló feladatok megoldása), a szöveg tartalmával, értékítéletével és formai sajátosságaival való konfrontáció, vagy
- 1-2 oldalas irodalmi szöveg elolvasása után az aláhúzott szövegrészek magyarázata; az írói eszközök felismerése és stílusfunkciójának megnevezése, vagy
- 2-3 különböző stílusú, de tartalmilag rokon, 15-30 soros szöveg elolvasása és összehasonlítása.

2. Beszédértés

Cél: A tanuló egyre inkább képessé váljon hallás útján, a saját érdeklődésének, érettségének és szükségleteinek megfelelő ismeretekhez és információkhoz jutni.

B1 szinten

A tanuló legyen képes

- kiszűrni a lényegét, a lényeges információkat egy számára ismerős témájú hallott szövegből, ha viszonylag lassan és tagoltan beszélnek,
- megérteni a szaktárgyakkal kapcsolatos magyarázatokat, ismerje az ehhez szükséges szakszókincset,
- megérteni az idegen nyelvű szómagyarázatokat,
- megérteni az idegen nyelvű nyelvtani magyarázatokat, ismerje az ehhez szükséges szakszókincset,
- felismerni az alapvető stílusbeli különbségeket,

- követni egy rövid (5-10 perces) előadás fonalát a számára ismerős témakörökben (lásd máshol), valamint a szaktárgyak számára ismert témaköreiben,
- megérteni egyszerű technikai utasításokat, használati utasításokat,
- megérteni és teljesíteni részletes utasításokat,
- megérteni a rádióban, illetve a televízióban elhangzó riportok lényegét. Ha nincs háttérzaj és elég tagoltan és lassan beszélnek, megérti a műsor nagy részét,
- követni a szappanopera stílusú filmeket, és megérteni a dialógusok nagy részét, ha viszonylag lassan és tagoltan beszélnek.

B2 szinten

A tanuló legyen képes

- megérteni nehézség nélkül, a köznyelv normáit követő, akár anyanyelvi beszélőt személyes kommunikációban,
- figyelemmel követni egy bármilyen témájú előadást, az információkat abból kiszűrni, és ha kell, akár le is jegyzetelni,
- megérteni egy hosszabb (15-20 perces), mind tartalmilag, mind nyelvileg igényes előadást,
- globálisan megérteni hang- és videofelvételeket,
- megérteni autentikus filmeket és tévéműsorokat. Ha normális nyelvi tempóban beszélnek, megérti a nem standard nyelvi fordulatokat is,
- megkülönböztetni a nyelvi regisztereket,
- hallás útján akár önállóan is ismereteket szerezni.

C1 szinten

A tanuló legyen képes

- követni egy összetett, elvont témájú előadást, akkor is, ha a téma nem vág közvetlenül az érdeklődési körébe, vagy nem kapcsolódik szorosan a tananyaghoz,
- megérteni egy hallott szöveget akkor is ha a kulcsszavak egy része ismeretlen, azok jelentését a szöveggörnyezetből kikövetkeztetni. Ugyanakkor, ha egy számára kevésbé ismert nyelvi regiszterről van szó, vagy ha a beszélőnek a standártól eltérő a kiejtése, szüksége lehet arra, hogy megerősítsék abban, hogy jól értette, amit értett,
- kiszűrni a lényeges információkat egy szövegből, akkor is, ha azokat rossz technikai körülmények között hallja, akkor is ha háttérzaj van (pl. a hangosbemondó információi repülőtéren, pályaudvaron, bevásárlóközpontban stb.),
- önállóan megérteni a dalok szövegét,
- megérteni a rádióadások nagy részét, akkor is, ha a beszélők nem a standár nyelvet beszélnek, akkor is, ha háttérzaj van,
- megérteni az igényes filmeket is, akkor is, ha a szereplők argóban beszélnek.

Szövegfajták

A nyelvtanulást szolgáló olvasmányok

- könnyebb szakszövegek,
- különböző stílusrétegekbe tartozó szövegek [szépirodalmi, ismeretterjesztő, tudományos, publicisztikai (politikai, gazdasági, kulturális, sport stb.)].

Lehetséges mérési követelmények

10-15 perces szöveg problémaközpontú feldolgozása.

INTERAKTÍV KÉSZSÉG

Az interaktív nyelvi tevékenységet az európai kerettanterv a hagyományos két receptív (olvasásértés, hallásértés) és két produktív (beszéd és írás) készség mellett önálló kategóriaként kezeli, valószínűleg azért, hogy ezzel is aláhúzza a benne rejlő komplexitás fontosságát. Vitathatatlan, hogy a nyelvtanulási folyamatban kitüntetett szerepe van a receptív és produktív készségek együttes alkalmazását kívánó, interakcióra épülő társalgásnak és levelezésnek. A legtöbb tanuló a spontán társas megnyilatkozások (magánbeszélgetés, e-mailezés) során érzi leginkább, hogy a nyelvtanulásnak értelme van, hiszen itt egyértelmű és azonnali visszajelzést kap a nyelvtudására, a sikeres kapcsolatteremtés ugyanakkor

biztonságérzetének növekedésével is jár. Ekkor válik igazán világossá számára, hogy az idegen nyelv nem nyelvtanulási cél, hanem éppúgy kommunikációs eszköz, mint a saját anyanyelve.

Jelen kerettanterv az interakciós tevékenységet nem tekinti önálló alapkészségnek, ezért leggyakoribb megjelenési formáit az azokat meghatározó alapkészségeknél tárgyalja, tehát például a társalgást a beszédproduktum egyik alfajaként határozza meg. Hangsúlyozni kívánja ugyanakkor, hogy 1-1 párbeszéd lefolytatásához a tanulóknak valóban szükségük van különböző interakciós stratégiákra, melyek ismerete és használata nélkül a beszélgetés könnyen kudarcba fulladhat:

- a) receptív - reproduktív - produktív tevékenységek együttes alkalmazása,
- b) verbális és non-verbális kifejezőeszközök használata, a kommunikációs szándékoknak és a pragmatikai szabályoknak megfelelően,
- c) beszélgetés kezdeményezése és fenntartása, lezárása, partnerre való figyelés,
- d) feladatvégzésre való összpontosítás (message-oriented communication),
- e) természetes magatartás felöltése,
- f) intenciók, beszédszándékok (személyes beállítódás, vélemény, érzelmek, ráhatás, meggyőzés, kölcsönös megértés, társadalmi érintkezés, beszéd felépítése, kommunikáció helyreállítása, tájékoztatás, felhívás, kifejtés, elbeszélés) kifejezése,
- g) összetett és elvont témák egyszerű nyelvi eszközökkel való megtárgyalása,
- h) különleges képességek (találgatás, körülírás, hasonlítás, testbeszéd, félreértések tisztázása stb.) alkalmazása.

PRODUKTÍV KÉSzsÉGEK

1. Beszédkészség

A jelen kerettanterv a négy alapkészség arányos és egyenletes fejlesztését tartja kívánatosnak, hangsúlyozva, hogy a beszédkészség fejlesztése semmiképpen nem zárulhat le a 0., illetve 1. évfolyam végén: a nyelvi kifejezőeszközök gyarapodása, a szókészlet bővülése ugyanis nem jár automatikusan együtt a beszédkészség fejlődésével.

Cél

A tanulót képessé kell tenni arra, hogy nyelvi kifejezőeszközei korlátozott volta és tapasztalatlansága ellenére is minden élethelyzetben ki tudja fejezni gondolatait, érzéseit, meg tudja fogalmazni ítéleteit, illetve sikeres párbeszédet tudjon folytatni. El kell érni, hogy a huzamosabb ideig tartó kommunikációt ne zavarják jelentősebb félreértések, a beszélgető társ ne kényszerüljön többszöri rákérdezésre, pontosításra vagy találgatásra, a beszélgetést egyik fél se érezze annyira fárasztónak vagy lehetetlennek, hogy emiatt a kapcsolatot megszakítsa.

B1 szint

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- felkészülés nélkül kb. 3-5 percig helyes kifejezésekkel, hangsúllyal és folyékonyan, egyszerű, de összefüggő mondatokkal beszélni a feldolgozott (B1 szintű) témakörökről, gondolatait megfelelő logikai sorrendben előadva,
- biztonsággal kommunikálni a számára ismerős témákról (információt kérni, ellenőrizni),
- kifejezni kérdéseit, kétségeit, nehézségeit számára kevésbé ismerős helyzetekben,
- leírni egy valós eseményt vagy akár egy álmot,
- elmesélni egy történetet, szóban összefoglalni egy eseményt,
- összefoglalni egy rövid elbeszélést, cikket, előadást, vitát ha ezek nyelvezete nem túl nehéz és témájuk számára ismerős,
- megmagyarázni véleményét akár elvont témákról is, mint például egy film, egy könyv, zene stb., illetve összehasonlítani azt másokéval,
- beszélni terveiről, elképzeléseiről, vágyairól,
- kifejezni olyan érzelmeket, mint például a meglepődés, az öröm, a szomorúság, a kíváncsiság vagy a közöny.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- információt cserélni, ellenőrizni minden helyzetben, a célnyelv szokásainak megfelelően (gesztusnyelv),

- megfelelő szókinccsel helyes válaszokat adni a hozzá intézett kérdésekre,
- felkészülés nélkül társalgást kezdeményezni és azt fenntartani számára ismerős (B1 szintű) témakörökből, valamint olvasmány-, illetve filmélményekről stb.,

- bekapcsolódni és aktívan részt venni egy hétköznapi beszélgetésbe, ha a beszélgetőpartner a normáknak megfelelően fejezi ki magát, bár időnként még szüksége lehet arra, hogy rákérdezzen a számára ismeretlen szavakra, kifejezésekre,

- udvarias formában hangot adni meggyőződéséről, véleményéről, egyetértéséről, illetve ellenvéleményéről,

Félévenként kerül sor, a komplex mérésen belül, a szóbeli felmérésekre. A mért készségek a következők:

- szókinccs-gazdagság,
- nyelvtani pontosság,
- gördülékenység,
- interakció,
- kiejtés-intonáció.

A beszédképesség szintjének mérésére, értékelésére a többi készség mérésével együtt, szóbeli vizsgán kerül sor.

Lehetséges mérési követelmények

A tanult témaköröknek megfelelően kb. 10 perces időtartamban

- bevezető beszélgetés (személyre szóló kérdések alapján),
- tanult anyag összefoglalása (az előre megadott témakörökhöz kapcsolódó kérdések alapján),
- képleírás (kérdés-felelet, történetelbeszélés, társalgás),
- hétköznapi témájú szituációs játék.

B2 szint

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- részletes, körülbelül 3-5 perces tartó, összefüggő bemutatást adni az érdeklődési területéhez tartozó témák széles köréből,

- világosan kifejteni és kiegészíteni érveit, kiállni véleménye mellett, és azt megfelelő példákkal alátámasztani,

- elmagyarázni véleményét az adott témakörben a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait bemutatva,

- érvekkel alátámasztott okfejtést előadni,

- közérdekű bejelentést tenni a legáltalánosabb témakörökben olyan fokú közérthetőséggel, folyékony nyelvhasználattal és spontaneitással, amely a hallgatóság körében nem okoz feszültséget vagy kényelmetlenséget,

- világos, jól előkészített 10-20 perces előadást tartani a nyilvánosság előtt, megfelelően kifejtve támogató vagy ellenző véleményét bizonyos témakörökben, és megfelelő módon ismertetni a különféle megoldási lehetőségek előnyeit és hátrányait.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- elérni, hogy a körülbelül 20-30 perces tartó folyamatos és spontán beszélgetést folytasson, a kommunikációt ne zavarják jelentősebb félreértések, a beszélgetőtárs ne kényszerüljön többszöri rákérdezésre, pontosításra vagy találgatásra, a beszélgetést egyik fél se érezze annyira fárasztónak vagy lehetetlenné, hogy emiatt a kapcsolatot megszakítsa,

- aktívan részt venni egy vitában, és ott kifejteni és megvédeni a véleményét, spontán módon, egyszerűen, érthetően és a nyelvi tevékenység színtereinek (magánszféra, közszféra, szakterületek) leginkább megfelelő formában kifejezni szükségleteit, kívánságait, szándékait, tapasztalatait, véleményét és érzéseit,

- reagálni adott helyzetre,

- köznapi téma megvitatásában aktívan részt venni,

- a beszélgetés menetét, sebességét befolyásolni,

- a partnertől gondolatainak világosabb megfogalmazását kérni.

Lehetséges mérési követelmények:

- személyre szóló felvezető kérdésekre reagálás,

- a kijelölt témakörökből összefoglalás,

- közérdeklődésre számot tartó témában spontán beszélgetés vagy csoportos vita.

A vizsga időtartama személyenként körülbelül 10 perc.

C1 szint

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- összetett témákról világos, részletes ismertetőt, beszámolót nyújtani, megfelelően beépítve a résztémákat, az egyes témákat továbbgondolva és megfelelő következtetéseket levonva,
- világos, tervszerűen kialakított leírást és bemutatást nyújtani, megfelelő hangsúlyt fektetve a lényeges kérdésekre és a téma kifejtését jól elősegítő részletekre,
- közérdekű bejelentéseket tenni úgy, hogy a finomabb jelentésárnyalatokat is ki tudja fejteni,
- egy összetett témáról világos, tervszerűen felépített 15-20 perces előadást tud tartani, kiemelve a lényeges pontokat, valamint a mondanivalót megfelelően alátámasztó részleteket,
- spontán módon eltérni az előre átgondolt szövegtől,
- felkelteni a közönség figyelmét,
- gondolatait kifejezően, könnyedén, szórakoztatóan megjeleníteni.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- elérni, hogy a spontán és folyamatos kommunikációt a társalgás egész időtartama alatt ne zavarják félreértések, a beszélgetés során egyik fél se érezzen feszültséget vagy kényelmetlenséget,
- jól reagálni a közbevetett megjegyzésekre, spontán válaszokkal, gondolkodás nélkül kapcsolódni a partner által felvetett témákhoz,
- választékosan, a nyelvi tevékenység színtereinek (magánszféra, közszféra, a társadalom, a szakma vagy a képzés) leginkább megfelelő formában,
- kifejezni szükségleteit, kívánságait, szándékait, tapasztalatait, véleményét, érzéseit,
- reagálni a beszélgetőtárs várható megnyilatkozásaira,
- összetett téma megvitatásában aktívan részt venni,
- a beszélgetés stílusát, mélységét befolyásolni.

Lehetséges mérési követelmények

- egy előre megadott, az érettségi tételek témaköréhez kapcsolódó szövegből egy szakasz hangos felolvasása, a szövegre vonatkozó kérdésekre válaszadás, véleménykifejtés, majd a témakörnek megfelelő ismeretek összefoglalása,
- a beszámoló során felmerült, de a témakörhöz szorosan nem kapcsolódó kérdésekről a beszélgetés a kérdező tanárral.

A vizsga időtartama személyenként maximum 15 perc.

2. Íráskészség

Az írástanítás célja

A tanulók legyenek képesek különböző jellegű szövegeket tudatosan megalkotni. Legyenek tisztában a közönség, a szerkezet (bevezetés, tárgyalás, befejezés), a vázlat, a témamondat, kohézió, stílus fogalmakkal és tudják azokat gyakorlatban is alkalmazni. Használják a szöveg jellegének megfelelő, a tudásszintjük szerinti legválasztékosabb nyelvezetet.

Az írástanítás céljának ismertetése a B1, a B2 és a C1 szinteken

B1 szint

A nulladik évfolyam legfőbb célja a tanulók nyelvtudását olyan szintre fejleszteni, hogy a következő években a szaktárgyakat az adott célnyelven tudják tanulni. Ennek megfelelően az írástanításban is elsősorban a helyes nyelvhasználatra kell helyezni a hangsúlyt, és csak másodsorban az írásmű megszerkesztésére. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy az utóbbi szempontot el kell hanyagolni, de az írásmű igényes megszerkesztésével csak akkor érdemes foglalkozni, amikor a diákok már képesek az adott célnyelven bonyolultabb mondatokat is alkotni.

A B2 és a C1 szint

A felsőbb évfolyamokon az írástanítás célja, hogy a tanulók egyre magasabb nyelvi szinten tudják gondolataikat írásban megfogalmazni, és az esszéírás elemeit egyre tudatosabban használják.

B1 szint

A tanuló legyen képes

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló szöveget írni,
- gondolatait, érzelmeit, érvekkel alátámasztott véleményét érthetően, a megfelelő nyelvi eszközök használatával logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni,
- változatos közlésformákat létrehozni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: magán- és félhivatalos levél, fiktív történet, élményszerű beszámoló, párbeszéd, leírás, véleménykifejtés, kiselőadás, tartalom összefoglalás, napló, formanyomtatványok kitöltése, önéletrajz.

B2 szint

A tanuló legyen képes

- kb. 400-500 szavas összefüggő szöveget írni,
- az esszéírás főbb elemeit (vázlatírás, közönség, témamondat, kohézió, szerkezet) tudatosan használni,
- gondolatait, véleményét változatos kifejezésekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával nyelvtani hiba nélkül megfogalmazni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: leírás, jellemzés, elbeszélés, érvelés, értékelés, tömörítés.

C1 szint

A tanuló legyen képes

- kb. 500-600 szavas összefüggő szöveget írni,
- az esszéírás minden elemét magas szinten és tudatosan alkalmazni,
- gondolatait, véleményét anyanyelvi szinten, igényes kifejezésekkel, hibátlanul, összefüggően megfogalmazni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: egy hipotézist kifejtő és bizonyító tanulmány, irodalmi elemzés, hivatalos levél, üzleti levél, közéleti szövegek (beszéd, felszólalás) és valamennyi eddig tanult szövegtípus.

Lehetséges mérési követelmények

B1 szint

Két kb. 150-180 szavas szöveg megfogalmazása. A tanulók 4-5 cím közül választhatnak. A címek mindegyike más-más szövegtípust takar.

Példák:

- Ön éppen hazaérkezett egy angliai nyaralásból, melynek során egy hónapig egy angol családnál lakott. Írjon egy levelet, amelyben köszönetet mond a vendéglátásért.
- Szeretne pincérként/pincérnőként elhelyezkedni egy hotelban a nyári szezonra. Behívták egy interjúra. Írja le a párbeszédet Ön és leendő munkáltatója között.
- Írjon egy történetet a következő címmel: Egy bankrablás szemtanúja voltam.
- „A durva és erőszakos filmek rossz hatással vannak a gyerekekre.” Érveljen az állítás ellen vagy mellett.
- Készítsen leírást kedvenc nyaralóhelyéről.

B2 szint

Egy kb. 400 szavas szöveg megfogalmazása. A tanulók 4-5 cím közül választhatnak.

Példák:

- Írjon le egy szobát úgy, hogy a leírásban érzékeltesse a szoba hangulatát a látványon, illatokon, hangokon keresztül.
- Írjon egy novellát, amely a következő mondattal ér véget: „Mindezek után életben maradt.” Használja a visszaemlékezés technikáját, alkalmazzon párbeszédet is.
- Egyetért-e azzal az állítással, hogy „A technika fejlődése boldogabb jövőt biztosít az emberiségnek”? Győzze meg olvasóját álláspontjáról!
- Készítsen jellemzést egy Önhöz közelálló személyről.

C1 szint

Egy kb. 450-500 szavas szöveg megfogalmazása. A tanulók 4-5 címből választhatnak.

Példák:

- Ön szeretne elnyerni egy külföldi tanulmányi ösztöndíjat. Fogalmazza meg céljait és elvárásait egy rövid esszében, melyet mellékelni fog a pályázathoz.
- Ön most fog érettségizni, és felkérték, hogy mondjon búcsúbeszédet a ballagáson a negyedik évfolyam nevében. Írja le a beszédet.
- Írjon egy értekezést a következő kérdéstről: A barátság vagy a szerelem a fontosabb kapcsolat?

- Ön részt vett egy utazási iroda által szervezett görögországi nyaraláson. Nagyon elégedetlen volt a szállással, az ellátással és a programok színvonalával. Írjon egy levelet az utazási iroda igazgatójának, melyben kifejti panaszait és visszakéri a nyaralás költségét.

- Írjon kritikát egy nemrég látott filmről vagy egy nemrég olvasott novelláról.

KÖZVETÍTÉS KÉT NYELV KÖZÖTT

A kommunikatív nyelvszemlélet térhódítása óta a legtöbb vita az anyanyelv és a célnyelv közötti közvetítésnek a nyelvtanításban elfoglalt helye körül folyik. Sokan feleslegesnek tartják, mondván 14-19 éves tanulók szinte sosem kerülnek olyan helyzetbe, amelyben szóról szóra kellene fordítaniuk vagy tolmácsolniuk. Életszerűbb, ha ezek helyett a feladatok helyett inkább a tartalmi összefoglalást, tömörítést gyakorolják. Még többen vannak azok, akik kifejezetten károsnak tekintik a nyelvek közötti „ugrálást”. Szerintük jobb lenne elfelejteni az amúgy is erős anyanyelvi kötődést, s inkább a célnyelvi gondolkodásra való átállást kellene fejleszteni. Egyesek azért üldözik a fordítást, mert nem tartják elég kreatívnak, mások viszont kifejezetten a legnagyobb kihívásnak tartják. Vannak pártolói, akik szerint semmi sem tükrözi jobban a nyelvtudást, mint az oda-vissza fordítás. Mivel ezt a területet viszonylag kevesen kutatták, tudományosan e nézeteket sem alátámasztani, sem megcáfolni nem lehet.

Jelen kerettanterv éppen ezért egyfajta középutat kíván megfogalmazni. Nem vitatja, hogy a két nyelv közötti közvetítésre mind írásban, mind szóban szükség van. A nyelvhasználót tehát mindkét nyelvi tevékenységre fel kell készíteni. A tanulónak legkésőbb a közoktatásban eltöltött utolsó évében módot kell kapnia arra, hogy megtanulhassa a fordítás és a tolmácsolás alapelemeit, s mindkét területen kipróbálhassa magát. Különösen fontos a fordításban való jártasság megszerzése, mert a magyar gyakorlatnak megfelelően minden hazai nyelvvizsga (állami nyelvvizsga, két tanítási nyelvű érettségi, közös érettségi-felvételi) jelentős arányban (25-50% között) a kétirányú fordítás sikerétől függ.

Fordítás

C1 szinten

E nyelvi tevékenység gyakorlására, a fordítástechnika elsajátítására (11-)12. osztályban kb. 50 tanítási órát kell fordítani, melyet kb. 50 óra otthoni felkészüléssel kell kiegészíteni.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- 45 perc alatt szótár segítségével pontosan, szabatosan és kifejezően átültetni anyanyelvére bármely regiszterű 10-20 sornyi célnyelvi szöveget,
- 45 perc alatt szótár segítségével pontosan lefordítani a célnyelvre 8-10 sornyi semleges témájú, tárgyilagos hangú, szabatosan fogalmazott köznyelvi magyar szöveget,
- 120 perc alatt nyersfordítást készíteni 2 oldalnyi igényes, összetett gondolatokat, bonyolult stílári megoldásokat is tartalmazó célnyelvi szövegből,
- nyomdakészen anyanyelvére fordítani érdeklődési körének, szakterületének megfelelő, szokatlan témájú, tetszőleges stílusú 2-3 oldalnyi célnyelvi szöveget,
- a maga választotta magyar szépirodalmi alkotást anyanyelvi beszélő és/vagy egynyelvű szótár segítségével élvezhető formában célnyelven visszaadni.

Szövegtajték

Valamennyi korábban említett szövegfajta.

Lehetséges mérési követelmények

A 3,5 órás célnyelvi írásbeli érettségi 4 részből áll (30 perces olvasásértés, 90 perces önálló szövegalkotás és 90 perces célnyelvre, illetve anyanyelvre fordítás). A két fordítás pontszáma nem haladhatja meg az írásbelin elérhető teljes pontszám 30%-át. A közérdeklődésre számot tartó, közepes nehézségű fordítandó szövegek 600 leütésnél rövidebbek, és mind témájukban, mind nyelvi regisztereikben különböznek egymástól. A kis terjedelem miatt változatos, teljes szövegeket nagyon nehéz találni, de mindenképpen törekedni kell rá, hogy a választott szövegek ne csak a rövid hírek kategóriáját testesítsék meg.

VI. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A tanulók teljesítményét és haladását folyamatosan kell értékelni. Iskolai és házi dolgozatok, kiselőadások, közös „projektek” készítése, csoportos viták, szerepjátékok (különböző interjúk, hétköznapi párbeszéd, fiktív történet, irodalmi művek szereplőinek beszélgetése), ismertetések, események bemutatása, szövegmagyarázat és -értelmezés, drámai feldolgozás és előadás segítségével adnak számot tudásukról szóban és írásban. Az órai munka során a magnó nemcsak passzív, hallgatható eszközként szerepel, hanem az elhangzottak rögzítésére is szolgál, segítséget nyújtva az önkontrollhoz és az értékeléshez is.

Bár a részterületeket tanító tanárok a tananyagnak megfelelően, változatos feladatokkal egész évben folyamatosan ellenőriznek és értékelnek, félévente legalább 3 témazáró jellegű (szóbeli és/vagy írásbeli) számonkérésre is sort kell keríteni, hogy a diákok képet kaphassanak mind általános, mind nyelvi ismereteik gyarapodásáról. Valamennyi alapkészséget mérni kell. Az írásbeli készség mérése egy-egy tanítási egység lezárását követő otthoni vagy iskolai fogalmazás, a második évtől logikai érvrendszerre épülő esszé segítségével is történhet. Ennek elkészítéséhez a diákok részletes útmutatót kapnak. Az iskolai és vizsgadolgozatok témája és terjedelme meghatározott: általában 200-600 szót tartalmaz.

A 9-10. és 11. tanév végén a receptív és produktív készségek fejlődését egy-egy külső nyelvvizsga (nemzetközi nyelvvizsga, középfokú állami nyelvvizsga, felsőfokú állami nyelvvizsga) szintjének megfelelő feladatokkal is kívánatos megmérni. A tanulóknak a négy év alatt legalább egyszer, de a 10. év végén mindenképpen részt kell venniük egy 4 részből álló (írásbeli: szövegértési és nyelvi feladatok; irányított fogalmazás; hallás utáni értés, illetve szóbeli: kötetlen beszélgetés és véleménynyilvánítás) házi vizsgán. Ennek eredménye egész évi teljesítményük 20 százalékát teszi ki. A 12. évben a tanulók az érettségi vizsga letételével bizonyítják tudásukat, mely jeles és jó osztályzat esetén a felsőfokú államilag elismert nyelvvizsgának, közepes osztályzat esetén a középfokú állami nyelvvizsgának felel meg.

FÜGGELÉK

TÁBLÁZAT AZ ÖNÉRTÉKELÉSHEZ

B1 Ugrás Scuil/...	B2 Szárnyalás Indépendant/...	C1 Csúcsközelben Autonome/...
Megértem a lényeges pontokat, ha világos köznyelvet használnak és közértelmű dolgokról van szó a munkában, az iskolában, a szabad időben stb. Ki tudom szűrni sok rádió- és tévéadásból a fontos információt egy aktuális eseménnyel, saját szakmai vagy érdeklődési körömmel megfelelő témával kapcsolatban, ha viszonylag lassan és tagoltan beszélnek.	Követek egy bizonyos hosszúságú és összetett érvelésű hozzászólást, amennyiben a téma elég közelálló hozzám. <i>Megértem a legtöbb újságot és televíziós dokumentumműsort.</i> Megértem a legtöbb filmet, amennyiben abban köznyelvet beszélnek.	Követek egy bizonyos hosszúságú hozzászólást vagy társalgást még akkor is, ha nem világosan szerkesztett vagy a gondolatok közötti összefüggés kikövetkeztetendő és nem konkrétan kifejtett. <i>Nem túl sok nehézséggel megértek egy tévéműsort vagy filmet.</i>
Megértek egy elsősorban általános vagy szakmámmal összefüggő szöveget. Megértem egy személyes levélben egy esemény, egy érzélem vagy vágy leírását.	Elovasok és megértek egy olyan cikket vagy jelentést, ami különleges álláspontot vagy véleményt fejt ki. Megértek egy kortárs irodalmi prózai szöveget.	Megértek egy hosszú és összetett nem irodalmi szöveget vagy irodalmi szöveget, és abban felismerem a stílusjegyeket. Megértem a hosszú technikai útmutatókat és szakmai cikkeket még akkor is, ha nem szakterületemmel kapcsolatosak. Megerőltetés és különösebb szókeresés nélkül, gördülékenyen és folyamatosan fejezem ki magam. A nyelvet eredményesen és rugalmasan alkalmazom a társadalom, a szakma vagy a képzés területein. Gondolataimat és véleményemet pontosan fejttem ki, és azt hozzákapcsolom partnereméhez.
Elboldogulok a külföldi utazás során előforduló gyakori nyelvi helyzetekben. Előkészület nélkül részt veszek egy hozzám közelálló témában (például család, szabadidő, munka, utazások, aktuális események) folytatott társalgásban.	Olyan fokú kötetlenséggel és biztonsággal veszek részt az egy anyanyelvűvel folytatott normális társalgásban, hogy az se benne, se bennem nem kelt feszültséget. Aktívan részt veszek egy vitában és ott kifejttem és megvédtem véleményemet.	Elmélyültem - a tematikus pontok összekapcsolásával, egyesek kifejezésével, és illeszkedő
Egyszerű, összefüggő mondatokkal leírok egy tapasztalatot, egy eseményt, egy álmot, egy reményt	Világosan és részletesen mutatok be több, érdeklődési körömmel megfelelő témát. A különböző	

vagy egy célt. Röviden megmagyarázom vagy indokolom véleményemet vagy tervemet. Elmesélem egy film történetét és reagálásaimat.	lehetőségek előnyeit és hátrányait bemutatva elmagyarázom véleményemet egy aktuális témában.	befejezéssel - mutatok be és vitatok meg egy összetett témát.
Egyszerű és összefüggő szöveget írok egy közértelmű témában. Tudok személyes levelet írni, abban tapasztalatokról és benyomásokról írni.	Világos és részletes szöveget írok számos, érdeklődési körömmel megfelelő témában. Visszaállítom az információkat egy tanulmányban vagy egy jelentésben, illetve az érvek és ellenérvek bemutatásával kifejezek egy nézetet. Személyes vagy formális levelet írok, és ki tudom emelni a lényegét.	Írásban világosan, jól szerkesztetten fejezem ki magam; véleményemet kimunkáltan mutatom be. Összetett témáról levélben, tanulmányban vagy jelentésben, a lényegét megfelelő módon kiemelve írok. Írott szövegeimben megválasztom az olvasóhoz szóló stílust.

CÉLNYELVI KERETTANTERV AZ ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM SZÁMÁRA

1. Célkitűzés és feladatok

Az előkészítő évfolyam egy év alatt hozzájuttatja a tanulót az oktatás nyelvéhez, ami egyrészt lehetővé teszi, hogy más ismeretekhez jusson, másrészt eszközt ad a kezébe, amellyel egy speciális képzésben vehet részt, melynek komplexitása messze meghaladja az egyszerű idegennyelvtudást. Ebben az általános keretben a nulladik év célja kettős:

- fejleszteni a nyelvi kompetenciákat azzal a tudattal, hogy a végső, csak évek múltán elérhető cél az anyanyelvi beszélő szintjéhez közelítő nyelvtudás,
- lehetővé tenni a tanterv nem nyelvi tantárgyainak célnyelven való tanulását.

2. Általános fejlesztési követelmények

A B1 szint elérése.
Leírását lásd a III. fejezetben.

3. Témalista

- A család és a barátok.
- A ház és a lakás részei.
- Háztartás, háztartási eszközök.
- Környezetünk: állatok, növények.
- Az iskola.
- Az emberi test részei, az ember külső jellemzése.
- Öltözködés, divat.
- Vásárlás.
- Napok, hónapok, évszakok, napirend.
- Ünnepek.
- Élelmiszerek, ételek, étkezési szokások.
- Utazás, nyaralás, étterem, szálloda.
- Szabadidő, hobby.
- Zene, hangszerek.
- Sport.
- Olvasás.
- Kiállítás, múzeum.
- Mozi, színház.

4. Az évfolyam óraterve

Heti 18 óra + 2 a szabadon tervezhető órakeretből.

Az öt évfolyamos iskolatípusban a 0. év nyelvi óraszámái tartalmazzák a szaktantárgyak szaktanárok közreműködésével történő nyelvi megalapozását is. Ez tárgyanként heti 1 órában (tehát egy év alatt kb. 35 órában) általában a történelem, földrajz, biológia, matematika, fizika szaknyelvvél való ismerkedést jelenti. Kezdő csoportok esetén az általános nyelvi alapok hiánya miatt a szaktárgyakba való bevezetést a második félévben kell megkezdeni.

5. Kommunikációs szándékok és fogalomkörök

A kerettanterv nem kívánja a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket azok nyelvspecifikus volta miatt szintekre bontani. Leírásukat lásd a IV/1., illetve IV/3. fejezeteket.

6. A továbbhaladás feltételei

Készségek

Hallott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- kiszűrni a lényegét, a lényeges információkat, egy számára ismerős témájú hallott szövegből, ha viszonylag lassan és tagoltan beszélnek,
- megérteni a szaktárgyakkal kapcsolatos magyarázatokat, ismerje az ehhez szükséges szakszókincset,
- megérteni az idegen nyelvű szómagyarázatokat,
- megérteni az idegen nyelvű nyelvtani magyarázatokat, ismeri az ehhez szükséges szakszókincset,
- felismerni az alapvető stílusbeli különbségeket,
- követni egy rövid (5-10 perces) előadás fonalát a számára ismerős témakörökben (lásd máshol), valamint a szaktárgyak, számára ismert témaköreiben,
- megérteni egyszerű technikai utasításokat, használati utasításokat,
- megérteni és teljesíteni részletes utasításokat,
- megérteni a rádióban, illetve a televízióban elhangzó riportok lényegét. Ha nincs háttérzaj és elég tagoltan és lassan beszélnek, megérti a műsor nagy részét,
- követni a szappanopera stílusú filmeket, és megérteni a dialógusok nagy részét, ha viszonylag lassan és tagoltan beszélnek.

Beszédképesség

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- felkészülés nélkül kb. 3-5 perces helyes kifejezésekkel, hangsúllyal és folyékonyan, egyszerű, de összefüggő mondatokkal beszélni a feldolgozott (B1 szintű) témakörökről, gondolatait megfelelő logikai sorrendben előadva,
- biztonsággal kommunikálni a számára ismerős témákról (információt kérni, ellenőrizni),
- kifejezni kérdéseit, kétségeit, nehézségeit számára kevésbé ismerős helyzetekben,
- leírni egy valós eseményt, vagy akár egy álmot,
- elmesélni egy történetet,
- összefoglalni egy rövid elbeszélést, cikket, előadást, vitát ha ezek nyelvezete nem túl nehéz és témájuk számára ismerős,
- megmagyarázni véleményét akár elvont témákról is, mint például egy film, egy könyv, zene stb., illetve összehasonlítani azt másokéval,
- beszélni terveiről, elképzeléseiről, vágyairól,
- kifejezni olyan érzelmeket, mint például a meglepődés, az öröm, a szomorúság, a kíváncsiság vagy a közöny.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- információt cserélni, ellenőrizni minden helyzetben, a célnyelv szokásainak megfelelően (gesztusnyelv),
- megfelelő szókincssel helyes válaszokat adni a hozzá intézett kérdésekre,
- felkészülés nélkül társalgást kezdeményezni és azt fenntartani számára ismerős (B1 szintű) témakörökből, valamint olvasmány-, illetve filmélményekről stb.,
- bekapcsolódni és aktívan részt venni egy hétköznapi beszélgetésbe, ha a beszélgetőpartner a normáknak megfelelően fejezi ki magát, bár időnként még szüksége lehet arra, hogy rákérdezzen a számára ismeretlen szavakra, kifejezésekre,

- udvarias formában hangot adni meggyőződéséről, véleményéről, egyetértéséről illetve ellenvéleményéről.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- hibátlanul, folyékonyan, helyes kiejtéssel és intonációval felolvasni hangosan egy számára ismeretlen szöveget, még akkor is, ha az tartalmaz számára ismeretlen szavakat,
- kiszűrni a lényeget, a lényeges információkat, egy bármilyen témájú olvasott szövegből,
- megérteni a szaktárgyakkal kapcsolatos magyarázatokat, ismerje az ehhez szükséges szakszókincset,
- megérteni az idegen nyelvű szómagyarázatokat,
- tanári segítséggel egynyelvű szótárt használni,
- megérteni az idegen nyelvű nyelvtani magyarázatokat, ismeri az ehhez szükséges szakszókincset,
- felismerni az alapvető stílusbeli különbségeket,
- megérteni a személyes témájú leveleket, az abban leírt eseményeket, érzelmeket, kéréseket, és így levelezést folytatni,
- egy 1-2 oldalas szövegben meglelni a rejtett információkat, és a szöveg egyes részeiben talált információkkal képes különböző feladatok teljesítésére,
- megtalálni a számára fontos információt különböző hétköznapi dokumentumokban, újságokban (pl. prospektusok, műsorismertető, menetrendek, stb.),
- megérteni egy köznapis témájú újságcikket, megtalálni benne a jelentősebb pontokat,
- megérteni az egyszerűbb eszközökhöz, vagy gyógyszerekhez kapott használati utasításokat.

Íráskészség

A nulladik évfolyam legfőbb célja a tanulók nyelvtudását olyan szintre fejleszteni, hogy a következő években a szaktárgyakat az adott célnyelven tudják tanulni. Ennek megfelelően az írástanításban is elsősorban a helyes nyelvhasználatra kell helyezni a hangsúlyt, és csak másodsorban az írásmű megszerkesztésére. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy az utóbbi szempontot el kell hanyagolni, de az írásmű igényes megszerkesztésével csak akkor érdemes foglalkozni, amikor a diákok már képesek az adott célnyelven bonyolultabb mondatokat is alkotni.

A tanuló legyen képes

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló szöveget írni,
- gondolatait, érzelmeit, érvekkel alátámasztott véleményét érthetően, a megfelelő nyelvi eszközök használatával logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni,
- változatos közlésformákat létrehozni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: magán- és félhivatalos levél, fiktív történet, élményszerű beszámoló, párbeszéd, leírás, véleménykifejtés, kiselőadás, tartalomösszefoglalás, napló, formanyomtatványok kitöltése, önéletrajz.

CÉLNYELVI KERETTANTERV A KÖZÉPISKOLA ELSŐ KÉT ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA

1. Célkritériumok és feladatok

A középiskola első két évfolyamának célja, hogy a tanulók elkezdjék használni a célnyelvet tanulmányaikban, a célnyelv használatában egyre otthonosabban érezzék magukat, szókincsük egyre bővüljön, nyelvtani tudásuk egyre biztosabbá váljék.

2. Általános fejlesztési követelmények

A B2 szint elérése.

Leírását lásd a III. fejezetben.

3. Témalista

- Az ideális család
- Generációs problémák
- Emberi kapcsolatok: barátság, szerelem (születés, halál). Diákélet, diákcsere és együttműködés

- Ember és környezete
- Tömegsport, élsport, veszélyes és különleges sportok
- Fogyasztói társadalom
- Különböző médiumok, reklám
- Hagyománytisztelet és modernizáció (ifjúsági nyelv)
- Szociális problémák, munkanélküliség, szegénység
- Káros szenvedélyek
- Bűnözés, bűnüldözés
- Sztereotípiák, előítéletek, tolerancia
- Művészetek (képzőművészet, építészet, iparművészet, filmművészet, tánc ...)
- Jövőkép
- Turizmus

4. Az évfolyam óraterve

Az öt évfolyamos képzésben heti 5 óra, a négy évfolyamos képzésben heti 6 óra. Ez a szabadon tervezhető órakeretből növelhető.

5. Kommunikációs szándékok és fogalomkörök

A kerettanterv nem kívánja a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket azok nyelvspecifikus volta miatt szintekre bontani. Leírásukat lásd a IV/1., illetve a IV/3. fejezeteket.

6. A továbbhaladás feltételei

Készségek

Hallott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- megérteni nehézség nélkül, a köznyelv normáit követő, akár anyanyelvi beszélőt személyes kommunikációban,
- figyelemmel követni egy bármilyen témájú előadást, az információkat abból kiszűrni, és ha kell, akár le is jegyezni,
- megérteni egy hosszabb (15-20 perces), mind tartalmilag, mind nyelvileg igényes előadást,
- globálisan megérteni hang- és videofelvételeket,
- megérteni autentikus filmeket és tévéműsorokat. Ha normális nyelvi tempóban beszélnek, megérti a nem standard nyelvi fordulatokat is,
- megkülönböztetni a nyelvi regisztereket,
- hallás útján akár önállóan is ismereteket szerezni.

Beszédképesség

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- részletes, körülbelül 3-5 perces tartó, összefüggő bemutatást adni az érdeklődési területéhez tartozó témák széles köréből,
- világosan kifejteni és kiegészíteni érveit, kiállni véleménye mellett, és azt megfelelő példákkal alátámasztani,
- elmagyarázni véleményét az adott témakörben a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait bemutatva,
- érvekkel alátámasztott okfejtést előadni,
- közérdekű bejelentést tenni a legáltalánosabb témakörökben olyan fokú közérthetőséggel, folyékony nyelvhasználattal és spontaneitással, amely a hallgatóság körében nem okoz feszültséget vagy kényelmetlenséget,
- világos, jól előkészített 10-20 perces előadást tartani a nyilvánosság előtt, megfelelően kifejtve támogató vagy ellenző véleményét bizonyos témakörökben és megfelelő módon ismertetni a különféle megoldási lehetőségek előnyeit és hátrányait.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- elérni, hogy a körülbelül 20-30 percig tartó folyamatos és spontán kommunikációt ne zavarják jelentősebb félreértések, a beszélgetőtárs ne kényszerüljön többszöri rákérdezésre, pontosításra vagy találgatásra, a beszélgetést egyik fél se érezze annyira fárasztónak vagy lehetetlennek, hogy emiatt a kapcsolatot megszakítsa,

- aktívan részt venni egy vitában és ott kifejtteni és megvédeni a véleményét,
- spontán módon, egyszerűen, érthetően és a nyelvi tevékenység színtereinek (magánszféra, közszféra, szakterületek) leginkább megfelelő formában kifejezni szükségleteit, kívánságait, szándékait, tapasztalatait, véleményét és érzéseit,

- reagálni adott helyzetre,
- köznapi téma megvitatásában aktívan részt venni,
- a beszélgetés menetét, sebességét befolyásolni,
- a partnertől gondolatainak világosabb megfogalmazását kérni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- felolvasni normál tempóban kifejező olvasással (folyékonyan, helyes kiejtéssel és intonációval) jelenkori, ismeretlen szöveget is,

- értelmező olvasással (néma olvasás mellett) 1-2 oldalas, közepesen nehéz szöveg lényegi kiemelésére,
- felismerni nehézség nélkül bármely szövegkörnyezetben is a tanult, bonyolultabb nyelvtani elemeket,
- újságok, folyóiratok általános témájú, könnyebb ismeretterjesztő cikkek globális megértésére, és tudja az olvasottakat értelmezni,

- szótár segítségével értelmezni nehéz szöveget is,
- az egynyelvű szótár használatára,
- különböző stílusrétegekbe tartozó szövegek megértésére, és azokat pontosan tudja értelmezni.

Íráskészség

A tanuló legyen képes

- kb. 400-500 szavas összefüggő szöveget írni,
- az esszéírás főbb elemeit (vázlatírás, közönség, témamondat, kohézió, szerkezet) tudatosan használni,
- gondolatait, véleményét változatos kifejezésekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával nyelvtani hiba nélkül megfogalmazni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: leírás, jellemzés, elbeszélés, érvelés, értékelés, tömörítés.

CÉLNYELVI KERETTANTERV A KÖZÉPISKOLA UTOLSÓ KÉT ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA

1. Célkitűzés és feladatok

A középiskola utolsó két évfolyamán a célnyelv tanításának elsőrendű feladata az érettségire való felkészülés. Ezen a szinten az elérendő cél az anyanyelvihez közelítő nyelvtudás, illetve nyelvhasználat.

2. Általános fejlesztési követelmények

A C1 szint elérése.

Leírását lásd a III. fejezetben.

3. Témalista

- Aktuális politikai kérdések (életszínvonal, abortusz).
- Az európai együttműködés lehetőségei (ösztöndíj, pályázat, projektek, au-pair).
- Kulturális életünk (díjak és fesztiválok), művelődési lehetőségek.
- A média szerepe, fejlődése a társadalomban.
- Gazdasági élet.
- Tudományos fejlődés.

- A társadalom működésének biztosítása (családtervezés, egészségügy, oktatás, nyugdíjrendszer, civil szervezetek, szakszervezetek, lakáshelyzet).
- Szociális problémák (idegengyűlölet, nacionalizmus, nemzetközi terrorizmus stb.).
- A tanulás és munka világa.
- Világnézet, vallás.
- Célnyelv fejlődési tendenciái.

4. Az évfolyam óraterve

Az öt évfolyamos gimnáziumi képzésben heti 4 óra, az öt évfolyamos szakközépiskolai képzésben heti 5 óra, a négy évfolyamos képzésben heti 5 óra. Ez a szabadon tervezhető órakeretből növelhető.

5. Kommunikációs szándékok és fogalomkörök

A kerettanterv nem kívánja a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket azok nyelvspecifikus volta miatt szintekre bontani. Leírásukat lásd a IV/1., illetve a IV/3. fejezetekben.

6. A továbbhaladás feltételei

Készségek

Hallott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- követni egy összetett, elvont témájú előadást, akkor is, ha a téma nem vág közvetlenül az érdeklődési körébe, vagy nem kapcsolódik szorosan a tananyaghoz,
- megérteni egy hallott szöveget akkor is, ha a kulcsszavak egy része ismeretlen, azok jelentését a szövegkörnyezetből kikövetkeztetni. Ugyanakkor, ha egy számára kevésbé ismert nyelvi regiszterről van szó, vagy ha a beszélőnek a standártól eltérő a kiejtése, szüksége lehet arra, hogy megerősítsék abban, hogy jól értette, amit értett,
- kiszűrni a lényeges információkat egy szövegből, akkor is, ha azokat rossz technikai körülmények között hallja, akkor is, ha háttérzaj van (pl. a hangosbemondó információi repülőtéren, pályaudvaron, bevásárlóközpontban stb.),
- önállóan megérteni a dalok szövegét,
- megérteni a rádióadások nagy részét, akkor is, ha a beszélők nem a standár nyelvet beszélnek, akkor is, ha háttérzaj van,
- megérteni az igényes filmeket is, akkor is, ha a szereplők argóban beszélnek.

Beszédképesség

Önálló megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- összetett témákról világos, részletes ismertetőt, beszámolót nyújtani, megfelelően beépítve a résztémákat, az egyes témákat továbbgondolva és megfelelő következtetéseket levonva,
- világos, tervszerűen kialakított leírást és bemutatást nyújtani, megfelelő hangsúlyt fektetve a lényeges kérdésekre és a téma kifejtését jól elősegítő részletekre,
- közérdekű bejelentéseket tenni úgy, hogy a finomabb jelentésárnyalatokat is ki tudja fejteni,
- egy összetett témáról világos, tervszerűen felépített 15-20 perces előadást tud tartani, kiemelve a lényeges pontokat, valamint a mondanivalót megfelelően alátámasztó részleteket,
- spontán módon eltérni az előre átgondolt szövegtől,
- felkelteni a közönség figyelmét,
- gondolatait kifejezően, könnyedén, szórakoztatóan megjeleníteni.

Társas megnyilatkozás

A tanuló legyen képes

- elérni, hogy a spontán és folyamatos kommunikációt a társalgás egész időtartama alatt ne zavarják félreértések, a beszélgetés során egyik fél sem érezzen feszültséget vagy kényelmetlenséget,
- jól reagálni a közbevetett megjegyzésekre, spontán válaszokkal,
- gondolkodás nélkül kapcsolódni a partner által felvetett témákhoz,

- választékosan, a nyelvi tevékenység színtereinek (magánszféra, közszféra, a társadalom, a szakma vagy a képzés) leginkább megfelelő formában,
- kifejezni szükségleteit, kívánságait, szándékait, tapasztalatait,
- véleményét, érzéseit,
- reagálni a beszélgetőtárs várható megnyilatkozásaira,
- összetett téma megvitatásában aktívan részt venni,
- a beszélgetés stílusát, mélységét befolyásolni.

Olvasott szöveg értése

E készség fejlesztésére 11-12. osztályban összesen kb. 50 tanítási óra fordítható, melyet kb. 200 óra iskolán kívüli tevékenységgel szükséges kiegészíteni.

A tanuló legyen képes

- a 12. (illetve 13.) osztály végére az anyanyelvi beszélőhöz hasonlóan első olvasásra, automatikusan megérteni mindenfajta könnyű, tényközlő és megjelenítő szöveget,
- terjedelemtől függetlenül felismerni és értelmezni közepesen nehéz, összetett szövegek tartalmi, formai és stíláriai sajátosságait,
- megfelelő olvasási stratégiák birtokában önállóan (iskolán kívül) feldolgozni a legnehezebb, ismeretlen témáról szóló, gondolatilag és nyelvileg bonyolult, hosszú szövegeket is,
- viszonylag rövid idő (2-3 hét) alatt végére érni egy-egy házi olvasmánynak (novellának, regénynek, drámának, tudományos írásnak, tanulmánynak),
- felismerni az egyes szövegfajtákat, s értelmezni ezek tartalmi és formai összefüggéseit,
- következtetni a szövegek funkciójára, az írói szándékra, az idegen nyelvű szövegek anyanyelvétől eltérő kulturális sajátosságaira.

Íráskészség

A tanuló legyen képes

- kb. 500-600 szavas összefüggő szöveget írni,
- az esszéírás minden elemét magas szinten és tudatosan alkalmazni,
- gondolatait, véleményét anyanyelvi szinten, igényes kifejezésekkel, hibátlanul, összefüggően megfogalmazni,
- a fent említett kritériumokat a következő szövegtípusokban megvalósítani: egy hipotézist kifejtő és bizonyító tanulmány, irodalmi elemzés, hivatalos levél, üzleti levél, közéleti szövegek (beszéd, felszólalás) és valamennyi eddig tanult szövegtípus.

KERETTANTERV A CÉLNYELVI CIVILIZÁCIÓ TANTÁRGY TANÍTÁSÁHOZ (Középiskola)

Bevezetés

Az élő idegen nyelvek tudásának és oktatásának előtérbe kerülése az utóbbi évtizedben a két tanítási nyelvű iskolák számának fokozatos növekedéséhez vezetett. Ezekkel az intézményekkel szemben hangsúlyozottan érvényesül az a követelmény, amely elvet az általános idegen nyelvi kerettanterv a nyelvoktatás egészére vonatkozóan fogalmaz meg, hogy a tanulókat a nyelvi készségek fejlesztése mellett meg kell ismertetni a célnyelvi országok kultúrájával is.

Az eddigi gyakorlat szerint a két tanítási nyelvű iskolák ennek a követelménynek többnyire a nyelvoktatás, az idegen nyelvi órák keretében tettek eleget, a jövőben azonban lehetőség lesz arra, hogy az érintett középiskolák - két tanítási nyelvű gimnáziumok és szakközépiskolák - „Célnyelvi civilizáció” címen új, önálló, a célnyelven tanított tantárgyat vezessenek be, mely sikeres akkreditáció után választható érettségi vizsgatárgy lesz.

A Célnyelvi civilizáció tanítása során a „kultúrát” a lehető legtágabb értelemben kell vennünk: ide tartoznak a célnyelvi országok földrajzával, gazdaságával, történelmével, irodalmával, művészetével kapcsolatos átfogó ismeretek, de be kell mutatnunk tanulóinknak a célnyelvi társadalom, illetve a különböző társadalmi rétegek és csoportok mindennapjait, életkörülményeit, szokásait, ünnepeit, értékrendjét is. Foglalkozunk az európai és az Európán kívüli célnyelvi országok mind teljesebb körével, megfelelő arányokat kialakítva. Az egyes témák feldolgozásakor vegyük figyelembe a tanulók érdeklődési körét, személyiségét, építsünk korábbi ismereteikre és tapasztalataikra, és hívjuk fel figyelmüket a más tantárgyak témáival való kapcsolatokra.

Óraszámok

A Célnyelvi civilizációt a négy és hat évfolyamos gimnáziumok és a négy évfolyamos szakközépiskolák 11. és 12. évfolyamán, illetve az öt évfolyamos (nyelvi előkészítő négy) gimnáziumok és szakközépiskolák 12. és 13. évfolyamán heti 2-2 órában kell tanítani. Továbbra is lehet azonban a célnyelvi civilizációs ismereteket a célnyelvvel közös órakeretben, tehát nem önálló tantárgyként tanítani. Ekkor a gimnáziumok esetében a heti 2-2 órát a megfelelő évfolyamokon a célnyelvi órák számába kell beépíteni; a szakközépiskolák esetében a civilizációs ismereteket a szakmai óraszámok terhére lehet tervezni.

Alapelvek

A célnyelvi civilizációs ismeretek tanítása során fel kell ébreszteni a tanulóinkban az érdeklődést a célnyelvi kultúra iránt, és segíteni kell őket abban, hogy a célnyelven szerzett és rendszerezett információk útján minél átfogóbb képet kapjanak a célnyelvi országok kultúrájáról, fejlődjön érzékenységük más kultúrákkal és azok képviselőivel szemben, tudjanak a közös Európában gondolkodni. A saját és a célnyelvi kultúrák állandó összehasonlítása révén saját kultúrájukat is jobban megismerjék és megértik.

Az utóbbi években az egyetemek is külön hangsúlyt helyeznek a célnyelvi civilizációs ismeretek számonkérésére a felvételi vizsgákon, így elengedhetetlen, hogy a két tannyelvű gimnáziumok alaposan felkészítsék diákjaikat az egyetemek által állított követelményekre.

Az összórászámából az egyes témakörök feldolgozására fordítható idő meghatározása a következő alapelv szerint történik: a teljes óraszám kb. 1/3 részét kell a célnyelvi országok földrajzának, történelmének, társadalmának, gazdaságának, irodalmának, művészetének tanítására felhasználni, ugyancsak 1/3 részt pedig a célnyelvi országok társadalmának, mindennapjainak bemutatására. Az összórászám fennmaradó 1/3 részét minden két tanítási nyelvű középiskola saját iskolatípusának, illetve pedagógiai programjának megfelelően szabadon tervezheti: a gimnáziumok fordíthatják ezt az órakeretet is az említett két terület témáinak feldolgozására, a szakközépiskolákban pedig oktathatók a célnyelvi országokhoz kapcsolódó szakmai alapozó ismeretek.

E kerettanterv követelményei alapján tehát a két tanítási nyelvű középiskolák saját elképzeléseiket, érdekeiket is figyelembe véve dolgozhatják ki a célnyelvi civilizáció helyi tanterveit, majd az arra épülő egyes tanmeneteket.

Célok és feladatok

A Célnyelvi civilizáció tantárgy a célnyelvi országok földrajzának, történelmének, gazdasági, társadalmi és politikai viszonyainak, irodalmának, művészetének, sportéletének megismerésén keresztül a tanulók legyenek képesek megérteni az ország lakóinak szokásait, viselkedését, ideáljait, értékeit, gondolkodásmódját. A Célnyelvi civilizáció tantárgy célja, hogy a diákok jól elsajátítsák a célnyelvi ország(ok)ról hallott kultúrtörténeti tartalmakat, és integrálni tudják a már korábban megszerzett ismereteik közé. A tanulók a célnyelv országa(i) és Magyarország gazdasága, történelme, politikai viszonyai, kultúrája közötti kapcsolatok, hasonlóságok és különbségek vizsgálatával találják meg és értik meg ezek földrajzi, gazdasági és történelmi okait, gyökereit. A tantárgy tanítása foglalja magába a célnyelv Európán kívüli országainak a kultúráját is, és hasonlítsa össze a más földrészeken található, de azonos nyelvi közösségek kultúráit.

A tantárgy tanításának célja az is, hogy a diákoknak bővüljön általános, nyelvi kommunikációs és civilizációs műveltségük, látókörük, fogadják el és becsülik a saját kultúrájuktól eltérő kultúrák másságát. Az irodalmi művek, zene- és képzőművészeti alkotások elemzésekor fejlődjen erkölcsi és esztétikai értékrendszerük.

Mivel a tanulók az idegen nyelvet eszközként használják a célország kultúrájának megismerése során - a célnyelvi civilizációs ismeretek elsajátításán kívül - a másik legfőbb cél a nyelvi készségfejlesztés.

A tanulók képesek legyenek az önálló kutató munkával megszerzett ismereteiket társaik számára érthetően, folyékonyan és összefüggően, a megfelelő előadásmódban és stílusban továbbítani vagy írásban kifejezni.

A célnyelven írt tanulmányok, publicisztikai vagy irodalmi szövegek elolvasása és megértése után emeljék ki a lényegét, fontos információkat. Alkossanak véleményt az olvasottakról. Képesek legyenek véleményüket a logika szabályai szerint, példákkal alátámasztva kifejezni.

Legyen módjuk tévéfilmek, ismeretterjesztő és játékfilmek megtekintésével megismerkedni a célország kultúrájával. A dokumentumfilmek megtekintésével bővüljenek tudományos ismereteik, a játékfilmek

segítsenek a magyartól eltérő viselkedési formák, szokások, gondolkodásmód megfigyelésében és rögzítésében.

Ismerjék és tudják használni az eltérő műfajú és stílusú szövegek, irodalmi szemelvények, különböző korszakokból származó szövegrészeket szókincsét, kifejezéseit, ismerjék azok stílusbeli különbségeit.

Fejlesztési követelmények

Törekedjünk arra, hogy tanulóink

- tudjanak következtetni a földrajzi fekvésből, a természeti és éghajlati viszonyokból a gazdasági jellemzőre, annak hatásaira a mindennapi életben,
- ismerjék a főbb történelmi csomópontokat, történelmi személyiségeket, az azokhoz kapcsolódó művészeti (irodalmi, képzőművészeti, zenei) alkotásokat, hatásukat a korszellemre, és meg tudják ítélni jelentőségüket a huszonegyedik század emberének gondolkodásában, értékrendjében, ideáljaiban,
- legyenek tisztában azzal, hogy milyen hivatalos képet igyekszik a célország politikai vezetése kialakítani az országról és miért,
- értsék meg az államok politikai rendszerének és társadalmi viszonyainak fejlődését, hogyan jutottak el a jelenlegi formához, és az mennyiben szolgálja állampolgárainak boldogulását, jólétét napjainkban,
- ismerjék azokat a főbb társadalmi problémákat, amelyekkel az ott élő állampolgároknak nap mint nap meg kell küzdeniük,
- pontos ismeretekkel rendelkezzenek az ország hagyományairól, ünnepeiről, gasztronómiájáról, szokásairól stb.,
- tudják vizsgálni a célország kultúráját érintő interkulturális hatásokat, a kapcsolatokat a célnyelvet beszélő különböző országok és Magyarország között.

Tartalom 11-12. évfolyam

1. Földrajzi fekvés, a célország(ok) híres városai és látványosságai.
2. Gazdasági jellemzők. Termelés, főbb termékek, vállalatok, márkák, közlekedés, fizetőeszközök.
3. A célországok történelmi, művészeti, irodalmi és vallástörténeti fejlődésének főbb csomópontjai.
4. A társadalom és intézményrendszere.
Politikai viszonyok. Kormányzó pártok, a szavazás menete, a parlament felépítése és működése. A célországok és Magyarország politikai rendszerének összehasonlító elemzése.
A célországok és Magyarország nemzetiségeinek, más nyelvű lakosainak ismerete, célnyelvi dialektusok.
A szociológiai helyzet. A nők helyzete a társadalomban. A fiatalok helyzete és lehetőségeik. Munka és munkanélküliség. Súlyos társadalmi problémák, a bűnözés és a drog. A társadalombiztosítás. A lakáshelyzet.
Az oktatás: alap-, közép- és felsőfokú képzés a célországokban. A kéttannyelvű oktatás története. Eltérések és azonosságok a célországok oktatási rendszerében és a magyar oktatási rendszerben.
A vallás. Az egyház szerepe a társadalomban. Milyen vallású a lakosság a célországokban? A magyarországi vallások.
5. Hagyományok, népszokások, népzene, néptánc, népviselet. Fontos nemzeti ünnepek a célország(ok)ban és Magyarországon. Gasztronómia. Hagyományok, tipikus ételek és italok, étkezési szokások. A célország(ok) konyhaművészete és a hagyományos magyar konyha.
6. Életmód. Eltérő és azonos gondolkodásmód, az adott társadalmakra jellemző ideálok, értékek. Mindennapi élet, életmód. A családi ünnepek és megtartásuk módja a célországban és Magyarországon. Eltérő napirendek, mindennapi rítusok. A társadalmi érintkezés módja, az eltérő gesztusnyelvek. Játékok, táncok.
7. Környezetvédelem. Az emberiség közös problémái. Eltérések és azonosságok a célországokra jellemző környezeti ártalmak, a leküzdésükre tett erőfeszítések és a magyarországi viszonyok között.
8. Tömegkommunikáció, média. A tömegkommunikációs eszközök hatása a mindennapi életre, színvonalas és kevésbé színvonalas sajtóorgánumok, tévéműsorok stb. a célországban és Magyarországon. A tévéfüggőség kialakulása, a filmek által közvetített agresszió. Telefon és mobiltelefon. A számítógép és az internet. A virtuális világ térhódítása.
9. Sportok. Az olimpiai sportágak, a szabadidősportok, extrém sportágak. A sport szerepe a mindennapi életben. Egy-két kiemelkedő külföldi, illetve magyar sportoló pályájának általános ismertetése.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- összetettebb konkrét vagy elvont tartalmú tanulmányokat elolvasni, megérteni, a lényeges és a specifikus információt felismerni és kiemelni, az írott anyag logikus vázlatát elkészíteni és összefoglalni, szóban és írásban egyaránt. Ki tudják fejteni udvarias formában egyetértésüket vagy ellenvéleményüket az olvasottakkal kapcsolatban,
- rövidebb szépirodalmi alkotást vagy nagyobb lélegzetű műrészletet elolvasni és megérteni, azzal kapcsolatos gondolataikat megfogalmazni mind szóban, mind írásban,
- elemezni grafikonokat, ábrákat, sajtóban megjelenő képanyagot stb.,
- tévéhíreket, ismeretterjesztő filmeket megérteni, ismeretlen nyelvi elemek jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni, fontos és specifikus információkat kiemelni. A látott filmmel kapcsolatban információt cserélni, megfelelő szókinccsel helyes választ adni a feltett kérdésekre, a látottakat összefoglalni,
- társaik előadását megérteni, értékelni, vitában részt venni, véleményt cserélni, saját véleményüket másokéval összehasonlítani, a nem világos, kevésbé érthető részekre rákérdezni, kifejezni kérdéseit, kétségeit az adott témával kapcsolatban,
- rövid (10-15 perces), logikusan felépített, árnyaltan megfogalmazott, bonyolultabb struktúrákból álló beszámolókat szabadon, helyes hanglejtéssel, a hallgatóság számára érthetően elmondani,
- 300-350 szavas, érvekkel alátámasztott logikusan felépített esszét írni, változatos nyelvi eszközök felhasználásával, a műfajnak, a témának megfelelő stílust követve.

Munkaformák

A Célnyelvi civilizáció tanítása során különösen fontos szerepet játszik, hogy változatosan használjuk az egyes munkaformákat. A tantárgy sokszínűségéből következik, hogy nem elegendő az órákon mindössze a frontális osztálymunka használata. A tanórákon kapjon helyet a partneri, a kiscsoportos és az egyéni munka. A tanórán belüli munka mellett fordítsunk figyelmet a tanórán kívüli munkaformákra is (önálló kutatómunka és projektmunka), amelyek során a tanulók megtanulnak tanári segítség nélkül, önállóan dolgozni (például könyvtárhasználat, interjú, felmérés készítése).

Tanulói tevékenységek:

- a különböző tanulási technikák és stratégiák, valamint az egyes munkaformák megismerése,
- a célnyelvi órai utasítások megértése és követése,
- füzetvezetés, jegyzetelés,
- kézikönyvek használata,
- audiovizuális eszközök használata,
- számítógép, internet használata,
- szövegmagyarázat és -értelmezés,
- kiselőadások,
- közös projektek készítése,
- viták,
- iskolai és házi dolgozatok,
- javítások értelmezése.

A „Célnyelvi civilizáció” tantárgy kapcsolata más tantárgyak témáival

A „Célnyelvi civilizáció” tantárgy komplex ismereteket tanít, ily módon számos tantárggyal összefüggésbe hozható, egyes esetekben pedig kimondottan a más szaktárgyak által tanított tananyagra épül. Épp ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy a szaktanárok egymás munkáját ismerjék és segítsék. Külön ki kell emelni a „Célnyelvi civilizáció” tantárgy szoros kapcsolatát a földrajzzal, a történelemmel és a művészettörténettel, hiszen elképzelhetetlen egy kéttannyelvű érettségi anélkül, hogy a tanulóknak számot kellene adniuk arról, hogy megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a célország földrajzáról, történelméről és művészetéről.

Amennyiben egy két tanítási nyelvű középiskola úgy dönt, hogy önálló tantárgyként vezeti be a Célnyelvi civilizációt, problémát okozhat a célnyelvi órák és a civilizációs ismeretek tantárgyi tartalmának pontos elhatárolása. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni szeretnénk, hogy a Célnyelvi civilizáció tanításakor nem a nyelvi készségek fejlesztése a fő cél, hanem az e kerettantervben megfogalmazott tantárgyi tartalmak, ismeretek elsődlegesek. Egy konkrét példán bemutatva: Míg a célnyelvi órán az „Étkezések, étteremben” téma keretében fejlesztjük a tanulók e témához kapcsolódó általános és kommunikációs kompetenciáját (szókinccs, kiejtés, fogalomkörök, kommunikációs szándékok - például meghívás vacsorára -, szövegértés és szövegalkotás - például beszélgetés éttermi szituációban -, stílus, hangnem, stb.), addig a Célnyelvi

civilizáció tanítása során - a célnyelvi órán tanultakra építve - megismertetjük őket a célnyelvi országok gasztronómiájával, gasztronómatörténetével.

Az átfedések teljes mértékű kiküszöbölése természetesen nem lehetséges, erre nem is kell törekednünk, hiszen a célnyelvi órán is dolgozunk például irodalmi vagy civilizációs témájú szövegekkel, és a civilizációs ismeretek célnyelven történő tanítása is fejleszti a tanulók nyelvi készségeit.

Előfeltételek

A Célnyelvi civilizáció az adott célnyelven folyik, így a tárgy tanulásakor elengedhetetlen feltétel, hogy a tanulók a tárgy tanulásáig már eljussanak egy olyan nyelvi szintre, amely nyelvi tudás ismeretében különösebb nehézségek nélkül tudják befogadni az adott kultúrtörténeti tartalmakat és kifejezni saját gondolataikat, véleményüket az adott témakörben. Ezen nyelvi szint a nyelvtani anyagok nagy részének készségi szintű ismeretét és megfelelő szókincset jelent (lásd B2).

Feltételek

A Célnyelvi civilizáció tanítása - hasonlóan a célnyelvi órákhoz - csoportbontásban a leghatékonyabb.

Az órákat célszerű olyan szaktanteremben tartani, ahol rendelkezésre állnak, illetve használhatók a szükséges tanári és tanulói segédletek: kézikönyvek, szöveggyűjtemények, képzőművészeti albumok, újságok, folyóiratok, prospektusok, képek, filmek, hanganyag, statisztikai táblázatok, CD-ROM-ok, illetve írásvetítő magnetofon, tv, videolejátszó, számítógép internetkapcsolattal.

A tantárgy tartalmi összetettsége miatt sok forrásból kell dolgoznunk, így biztosítani kell a fénymásolási lehetőséget.

A két tanítási nyelvű osztályok számára a Célnyelvi civilizáció tanulása szempontjából is különösen fontos, hogy az iskola lehetőségeinek megfelelően szervezzen diákcsereket, illetve célországbeli utazásokat. Az iskolák éljenek a Szókratész és Leonardo programok nyújtotta pályázati lehetőségekkel.

A Célnyelvi civilizáció tanításához szükséges személyi feltételek között ki kell emelnünk, hogy a tantárgyat tanító tanárnak széles körű interkulturális és más tantárgyak anyagához kapcsolódó ismeretekkel kell rendelkeznie (lásd Kapcsolat más tantárgyak témáival című fejezet), ezért biztosítani kell számára a rendszeres továbbképzés, önképzés lehetőségét és a szakirodalomhoz való hozzáférést.

Értékelés

Az értékelés a tanulási-tanítási folyamat szerves része. A kultúrtörténeti tartalmak tudásának értékelésekor egyfelől figyelembe vesszük az adott ismeretanyag elsajátításának szintjét, másfelől a nyelvi kifejezőmódot, amellyel a tanuló a megszerzett ismereteket közvetíteni tudja. A tanuló osztályzatába pozitívan számítsuk bele, ha a kultúrtörténeti tartalmak visszaadásán túl eljut az önálló véleményalkotásig.

Az értékelés alapjául az évi kötelező, két iskolai, esszé kérdést tartalmazó dolgozat, a folyamatos és rendszeres órai szóbeli és írásbeli számonkérés, kiselőadások tartása szolgáljon, és lehetséges kiegészítésként egy a tanuló által a tanórán kívül, önállóan elkészített esszé.
